

AASTARAAMAT 2010

ANNUAL REPORT 2010

**ÜLEVAADE RAHAPESU ANDMEBÜROO
TEGEVUSEST 2010. AASTAL**

**OVERVIEW OF THE ACTIVITIES OF
THE ESTONIAN FINANCIAL INTELLIGENCE UNIT IN 2010**

TALLINN 2011

SISUKORD

1. MUUDATUSED RAHAPESU JA TERRORISMI TÕKESTAMISE ALASES REGULATSIOONIS	5
1.1. Rahvusvahelise sanktsiooni seadus.....	6
1.2. Makseasutuste ja e-raha asutuste seadus.....	9
2. ÜLEVAADE RAHAPESU ANDMEBÜROO TEGEVUSEST 2010. AASTAL.....	11
2.1. Büroole laekunud andmete töötlemine, analüüsimine ja edastamine	12
2.2. Ülevaade büroo edastatud materjalidest.....	18
2.3. Siseriiklik koostöö ja koolitused	23
2.4. Rahvusvaheline koostöö	24
2.5. Järelevalve.....	25
3. RAHAPESU TÜPOLOOGIAD EESTIS	28
3.1. Rahapesu andmebüroo poolt tuvastatud rahapesuskeemid.....	29
3.2. Kohtuotsused rahapesus eestis aastal 2010.....	30
4. ETTEVAATAVALT AASTASSE 2011	35

TABLE OF CONTENTS

1. AMENDMENTS TO THE MONEY LAUNDERING AND TERRORIST FINANCING PREVENTION REGULATION	5
1.1. International Sanctions Act.....	6
1.2. Payment Institutions and Electronic Money Institutions Act	9
2. OVERVIEW OF THE ACTIVITIES OF THE FINANCIAL INTELLIGENCE UNIT IN 2010.....	11
2.1. Processing, analyse and transmission of the data received by the FIU.....	12
2.2. Overview of materials forwarded by the FIU	18
2.3. National cooperation and training.....	23
2.4. International cooperation.....	24
2.5. Supervision.....	25
3. MONEY LAUNDERING TYPOLOGIES IN ESTONIA.....	28
3.1. Money laundering schemes detected by the FIU	29
3.2. Court judgments in money laundering cases in Estonia in 2010.....	30
4. A LOOK INTO 2011	35

EESSÕNA

Hea lugeja!

Rõõm on tõdeda, et hoolimata keerukast majandussituatsioonist oli aasta rahapesu tõkestamise seisukohalt edukas. Eesti kohtud tegid 2010. aastal 13 süüdimõistvat otsust rahapesus, mõistes ühtekokku rahapesus süüdi 39 isikut. Ka rahapesu andmebüroo poolt uurimisasutustele edastatud materjalide arv kasvas märgatavalt.

2010. aasta algas muutusega kogu politsei-struktuuris. 1. jaanuaril 2010 alustas tööd Politsei- ja Piirivalveamet, mis loodi Politseiameti, Keskkriminaalpolitsei, Julgestuspolitsei, Piirivalveameti ning Kodakondsus- ja Migratsiooniameti ühendamisel. Sellest tulenevalt on rahapesu andmebüroo alates 2010. aasta algusest Politsei- ja Piirivalveameti iseseisev struktuuriüksus.

Aasta tõi kaasa ka ümberkorraldused büroo sisemises töös. Oma järelevalvetegevuses keskendusime riskipõhisele lähenemisele, mistõttu tegime ka varasematest aastatest vähem kohapealseid järelevalvekontrole. Põhirõhu seadsime analüüsile, mille tulemusena edastasime sel aastal õiguskaitseorganitele tunduvalt enam materjale kui eelnevatel aastatel.

Aasta ei toonud kaasa olulisi muudatusi rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduses, kus on sätestatud peamised büroo tegevuse alused, küll aga jõustus rahvusvahelise sanktsiooni seadus ja makseasutuste seadus, mis pani büroole uusi ülesandeid. Neile on pühendatud aastaraamatu esimene osa.

2010. aastal jõudis lõpule Eesti rahapesu andmebüroo poolt juhitud rahvusvaheline rahapesutüpoloogiade kaardistamise projekt, mis uuris rahapesuskeeme va-
luutavahetus- ja raha-
siirdamise sektoris.

Traditsiooniliselt leiab aastaraamatust ülevaate büroo töö-
tulemustest ja olulise-
matest rahapesu tren-
didest.

Head lugemist!

*Raul Vahtra
Rahapesu
andmebüroo juht*

FOREWORD

Dear reader!

It is a pleasure to recognise, that, regardless of complex economic situation, the year was successful from the aspect of prevention of money laundering. In the year 2010 Estonian courts made 13 judgments of conviction in money laundering, convicting all in all 39 persons in money laundering. The number of materials forwarded by the Financial Intelligence Unit (FIU) to investigative bodies also increased considerably.

The year 2010 started with a change in the whole structure of the police. On 1st January 2010 set to work the Police and Border Guard Board, which was established by joining the Police Board, Central Criminal Police, Personal Protection Service, Border Guard Administration and Citizenship and Migration Board. Due to that, from the beginning of the year 2010 the Financial Intelligence Unit is an autonomous structural unit of the Police and Border Guard Board.

The year also involved reorganisation of the internal work of the FIU. In the supervision activities we were focused on risk based approach, on account of which we made less on-site supervisory controls than in previous years. We set the main accent to analysis, as a result of which this year we forwarded far more materials to law enforcement authorities than in previous years.

In 2010 the international project of mapping the money laundering typologies, which was directed by the Estonian FIU and which examined money laundering schemes in currency exchange and cash transferring sectors, was completed.

The year also did not involve any significant amendments of the Money Laundering and Terrorist Financing Prevention Act, which stipulates the basics for the operation of the FIU, still, the International Sanctions Act and Payment Institutions Act entered into force, which lay new tasks on the FIU. The first part of the yearbook is dedicated to these.

Traditionally, you will find in the yearbook an overview of the FIU's work results and main money laundering trends.

We wish you a pleasant reading!

*Raul Vahtra
Head of Financial
Intelligence Unit*

1. MUUDATUSED RAHAPESU JA TERRORISMI TÕKESTAMISE ALASES REGULATSIOONIS

1. AMENDMENTS TO THE MONEY LAUNDERING AND TERRORIST FINANCING PREVENTION REGULATION

aduse reguleerimisala
esoleva seadusega reguleeritakse rahvusvahelise
huvivahelise sanktsiooni kehtestamise on osutatud
nisatsioon või Vabariigi Valitsus.
Jõustunud rahvusvahelist sanktsiooni on kohustatud rakendama

Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seadus

Vastu võetud 19.12.2007
RT I 2008, 3, 21
jõustumine 28.01.2008

1. peatükk
ÜLDSÄTTED

1. jagu
Seaduse eesmärk ja reguleerimisala

§ 1. Seaduse eesmärk

Käesoleva seaduse eesmärk on täiendada Eesti Vabariigi rahastamistõkestamise ja terrorismi rahastamise seadust rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamisega.

§ 2. Seaduse reguleerimisala

Käesoleva seadusega reguleeritakse rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse kehtestamise ja rakendamise kohta.

1.1. Rahvusvahelise sanktsiooni seadus

5. oktoobril 2010 jõustus uus rahvusvahelise sanktsiooni seadus. Seaduse eesmärk on kooskõlas Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikirjaga säilitada või taastada rahu, hoida ära konflikte ja tugevdada rahvusvahelist julgeolekut, toetada ja tugevdada demokraatiat, järgida õigusrüügi põhimõtteid, inimõigusi ja rahvusvahelist õigust ning saavutada muud Euroopa Liidu ühise välis- ja julgeolekupoliitika eesmärgi. *Rahvusvahelise finantssanktsiooni rakendamise üle teostab üldjuhul järelevalvet rahapesu andmebüroo. Rahapesu andmebüroo avaldab oma veebilehel sektionis „rahvusvahelised finantssanktsioonid“ info rahvusvaheliste finantssanktsioonide subjektide kohta, samuti on seal võimalik otsingusüsteemi kaudu kontrollida, kas isik on rahvusvahelise finantssanktsiooni subjekt või mitte.*

Rahvusvaheline sanktsioon on meede, mis ei ole seotud relvajõudude kasutamisega ja mille kehtestamise on otsustanud Euroopa Liit, Ühinenud Rahvaste Organisatsioon, muu rahvusvaheline organisatsioon või Eesti Vabariigi Valitsus. **Rahvusvaheline finantssanktsioon** on rahvusvaheline sanktsioon, millega täielikult või osaliselt tõkestatakse rahvusvahelise finantssanktsiooni subjektile rahaliste vahendite ja majandusressursside kasutamine ja käsutamine või nende tema valdusesse andmine.

Olenevalt sanktsioonide sisust jagunevad kohustused kolme rühma:

1. tehingute seire ja sellega seotud piirangud
2. tehingute tegemise ja ärisuhete keeld
3. rahaliste vahendite ja majandusressursside külmutamine.

Rahvusvahelise sanktsiooni seadusest tulenevad kohustused võib jagada üldisteks ja erikohustusteks. Esimesi on kohustatud järgima kõik Eesti elanikud ja siin tegutsevad juriidilised isikud, teisi erikohustusega isikud. **Üldkohustusi** on kaks: sanktsiooni rakendamise ja teavitamiskohustus. Iga füüsiline ja juriidiline isik

1. peab rahvusvahelist finantssanktsiooni kehtestava või rakendava õigusakti jõustumisel võtma tarvitusele meetmeid sellest tulenevate kohustuste täitmiseks ning näitama vajalikku hoolsust, et tagada rahvusvahelise finantssanktsiooni eesmärgi saavutamine ja vältida sanktsiooni rikkumist;
2. kellel on kahtlus või kes teab, et temaga ärisuhtes olev või tehingut või toimingut tegev isik, samuti ärisuhte loomist või tehingu või toimingut tegemist kavandav isik on rahvusvahelise finantssanktsiooni subjekt, anna-

1.1. International Sanctions Act

On 5th October 2010 the new International Sanctions Act entered into force. The purpose of this Act is, in accordance with the Charter of the United Nations, *to maintain or restore peace, prevent conflicts and strengthen international security, support and strengthen democracy, follow the principles of state based on the rule of law, human rights and international law, and to achieve other targets of the common foreign and security policy of the European Union. Generally the supervision on application of international financial sanctions being performed by the Financial Intelligence Unit. The FIU publishes on its website in the section „international financial sanctions“ information about subjects of international financial sanctions, it is also possible to check from there via a search system whether a person is a subject of international financial sanctions or not.*

International sanction is a measure which is not connected with use of armed force and the implementation of which has been decided by the European Union, United Nations Organisation, other international organisation or the Government of the Republic of Estonia. **International financial sanction** is an international sanction, by which a subject of the international financial sanction is fully or partially prevented to use and dispose of funds and economic resources or transfer of such to his or her possession.

Dependent of the substance of the sanctions the duties are divided into three groups:

1. monitoring of transactions and the related restrictions
2. prohibition on transaction making and on business relations
3. freezing of funds and economic resources.

The tasks deriving from the International Sanctions Act can be divided into general and specific tasks. The first ones must be followed by all residents of Estonia and all legal persons operating here, the second ones by the persons having specific obligation. There are two **general obligations**: obligation to apply sanction and obligation to notify. Every natural and legal person

1. shall, upon enactment of a legal norm establishing or applying international financial sanction, take measures for performance of the obligations deriving from such norm, and shall show necessary diligence in order to grant achievement of the aim of the international financial sanction and to avoid violation of the sanction;
2. who has a suspicion or who knows, that a

vad rahvusvahelise finantssanktsiooni subjekti tuvastamisest, sellekohasest kahtlusest ja võetud meetmetest **viivitamata teada rahapesu andmebüroole**.

Erikohustustega isikuteks, st isikuteks, kellele tulenevad seadusest erikohustused, on: krediidiasutused, valuutavahetusteenuse pakkujad, e-raha asutused, makseasutused, alternatiivsete maksevahendite teenuse pakkujad, kindlustusandjad ja kindlustusvahendajad, fondivalitsejad ja aktsiaseltsina asutatud investeerimisfondid, kontohaldurid, välja arvatud reguleeritud turu korraldaja ja väärtpaberiarveldussüsteemi korraldajad, väärtpaberiarveldussüsteemi liikmed ja investeerimisühingud, hoiu-laenuühistud, muud finantseerimisasutused ning üldnimetatud asutustega sama laadi teenust pakkuvate välisriigi teenusepakkujate Eesti äriregistrisse kantud filiaalid. Piiratud ulatuses on erikohustustega isikuteks ka notarid, advokaadid, kohtutäiturid, pankrotihaldurid, ajutised pankrotihaldurid ja muud õigusteenuse osutajad, kui nad teevad tehinguid oma kliendi nimel ja arvel või kavandavad selliseid tehinguid.

Erikohustustega isik peab rahvusvahelise finants-sanktsiooni rakendamiseks ja seadusest tulenevate kohustuste täitmiseks kehtestama kirjalikus või kirjalikult taasesitatavas vormis protseduuri-reeglid ja nende täitmise kontrollimise korra ning määrama rahvusvahelise finantssanktsiooni rakendamise eest vastutava isiku, kelle kontaktandmed ta edastab järelevalve teostajale.

person who is in business relations with or who is making a transaction or an action with him or her, also a person who is planning to establish a business relationship or to make a transaction or an action, is a subject of international financial sanction, shall **immediately notify the Financial Intelligence Unit** about establishing a subject of financial sanction, relevant doubt and measures taken.

Persons having specific obligation, i.e. persons, who are subject to specific obligations deriving from law, are: credit institutions, persons providing money exchange services, electronic money institutions, payment institutions, persons providing service of alternative payment facilities, insurers and insurance intermediaries, management companies and investment funds founded as public limited companies, account administrators, with the exception of operator of the regulated market and operators of the securities settlement system, members of the securities settlement system and investment firms, savings and loan associations, other financial institutions and branches of foreign service providers registered in the Estonian Commercial Register, which are offering service of the same manner than the above named institutions. With limited scope the persons having specific obligation are also notaries, attorneys, bailiffs, bankruptcy trustees, interim bankruptcy trustees and other persons providing legal services, if they make transactions in the name and on behalf of their client or plan such transactions.

For applying international financial sanction and for performing the obligations deriving from law, a person having specific obligation shall adopt in written form or in a format which can be reproduced in writing the rules of procedure and the regulation for inspection of their performance and shall appoint a person who will be responsible for applying international financial sanction, whose contact data shall be forwarded to the supervisor.

Persons having specific obligation shall:

1. give in their economic or professional activity or professional practice special attention to the activities of the person being in business relations with or making a transaction or action with him or her, also of the person who is planning to establish a business relationship or to make a transaction or an action, and to any circumstances which refer to the possibility that such person is a subject of international financial sanction;
2. monitor regularly the website of the FIU and take immediately the measures provided in a legal norm establishing or applying the international financial sanction, in

Erikohustustega isikud peavad:

1. majandus-, kutse- või ametitegevuses pöörama erilist tähelepanu temaga ärisuhtes oleva või tehingut või toimingut tegeva isiku, samuti ärisuhte loomist või tehingu või toimingut tegemist kavandava isiku tegevusele ja asjaoludele, mis viitavad võimalusele, et isik on rahvusvahelise finantssanktsiooni subjekt;
2. jälgima korrapäraselt rahapesu andmebüroo veebilehte ning võtama viivitamata rahvusvahelist finantssanktsiooni kehtestavas või rakendavas õigusaktis sätestatud meetmeid, et tagada rahvusvahelise finantssanktsiooni eesmärgi saavutamine ja vältida rahvusvahelise finantssanktsiooni rikkumist;
3. rahvusvahelist finantssanktsiooni kehtestava või rakendava õigusakti jõustumisel, selle muutmisel, kehtetuks tunnistamisel või kehtivusaja lõppemisel kontrollima viivitamata, kas temaga ärisuhtes olev või tehingut või toimingut tegev isik, samuti ärisuhte loomist või tehingu või toimingut tegemist kavandav isik on rahvusvahelise finantssanktsiooni subjekt, kelle suhtes finantssanktsioon kehtestatakse, muudetakse või lõpetatakse;
4. juhul, kui rahvusvahelist finantssanktsiooni kehtestav või rakendav õigusakt tunnistatakse kehtetuks, selle kehtivusaeg lõpeb või seda muudetakse selliselt, et rahvusvahelise finantssanktsiooni rakendamine rahvusvahelise finantssanktsiooni subjekti suhtes lõpetatakse täielikult või osaliselt, lõpetama kohe meetme rakendamise rahvusvahelist finantssanktsiooni kehtestavat või rakendavat õigusakti muutvas õigusaktis sätestatud ulatuses.

Kui erikohustustega isik või tema volitatud isik kahtleb, kas temaga ärisuhtes olev või tehingut või toimingut tegev isik, samuti ärisuhte loomist või tehingu või toimingut tegemist kavandav isik on rahvusvahelise finantssanktsiooni subjekt, peab ta selle kindlakstegemiseks küsima nimetatud isikult lisateavet. Kui isik keeldub lisateavet andmast või annab teavet, mille abil ei ole võimalik kindlaks teha, kas isik on rahvusvahelise finantssanktsiooni subjekt, peab erikohustustega isik või tema volitatud isik keelduma tehingu või toimingut tegemisest, võtma rahvusvahelist finantssanktsiooni kehtestavas või rakendavas õigusaktis sätestatud meetmeid ning teavitama oma kahtlusest ja **meetmete võtmisest viivitamata rahapesu andmebürood**.

Oluline on ka teada, et *füüsiline ja juriidiline isik, kes täidavad heas usus seadusest tulenevat teavitamiskohustust, ei riku seaduse või lepin-*

order to grant achieving the goal of the international financial sanction and to avoid violation of the international financial sanction;

3. in case of enforcement, modifying, annulment or expiry of validity of a legal norm adopting or applying the international financial sanction, check immediately whether the person being in business relations with or making a transaction or action with him or her, also the person who is planning to establish a business relationship or to make a transaction or an action, is a subject of international financial sanction in respect of whom the financial sanction is being established, modified or terminated;
4. in case if a legal norm establishing or applying international financial sanction is invalidated, its validity period expires or it is modified in such way that applying of the international financial sanction to the subject of the international financial sanction is terminated fully or partially, terminate immediately the applying of the measures in the extent stipulated in the legal norm establishing or applying the international financial sanction.

In case if a person having specific obligation or his or her authorised person has doubt whether the person being in business relations with or making a transaction or action with him or her, also the person who is planning to establish a business relationship or to make a transaction or an action, is a subject of international financial sanction, then he or she must ask from such person additional information in order to ascertain the issue. If the person refuses to provide additional information or provides information by which it is not possible to ascertain whether such person is a subject of international financial sanction, then the person having specific obligation or his or her authorised person must refuse to make the transaction or action, take measures stipulated in a legal norm establishing or applying the international financial sanction and **notify the FIU immediately about his or her doubt and the measures taken**.

It is also important to know, that *a natural and a legal person, who are in good faith performing their notification obligation which is deriving from law, are not violating the confidentiality clause prescribed by law or contract and the liability prescribed by legal norm or contract shall not be applied for disclosure of information to the FIU*.

In case of doubt, that a subject of international financial sanction has used or disposed of funds

guga ettenähtud konfidentsiaalsusnõuet ning teabe avaldamise eest rahapesu andmehüroole õigusakti või lepinguga ettenähtud vastutust ei kohaldata.

Ka rahapesu andmehürool on õigus kahtluse korral, et rahvusvahelise finantssanktsiooni subjekt on kasutanud või käsutanud rahalisi vahendeid või majandusressursse, tehing ettekirjutusega peatada ning kehtestada tehingu esemeks oleva vara käsutamise piirangu kuni 30 ööpäevaks ettekirjutuse kättetoimetamisest arvates.

Kui rahapesu andmehüroo kinnitab, et tegemist on rahvusvahelise finantssanktsiooni subjektiga, teavitab ta kirjalikult kahe tööpäeva jooksul rahvusvahelise finantssanktsiooni subjekti tema suhtes võetud meetmete:

1. täpsest ulatusest ja sisust;
2. õiguslikust alusest;
3. alguskuupäevast;
4. vaidlustamise korrast;
5. erandite tegemise alustest ja korrast.

Juhul, kui rahvusvahelise sanktsiooni subjekt taotleb erandeid sanktsiooni rakendamisel või vaidlustab oma seisundi rahvusvahelise sanktsiooni subjektina, lahendab sellise küsimuse rahapesu andmehüroo oma haldusaktiga, mis on vaidlustatav haldusmenetluse seaduses sätestatud korras. Juhul, kui sanktsioon nõuab teatud tingimustel tehingu tegemiseks pädeva asutuse luba, on Eestis selleks pädevaks asutuseks rahapesu andmehüroo.

1.2. Makseasutuste ja e-raha asutuste seadus

22. jaanuaril 2010 jõustus makseasutuste ja e-raha asutuste seadus, mis reguleerib makseteenuste ja

or economic resources, the FIU is also entitled to suspend the transaction by its precept and to establish a *restriction of transfer* of the assets being the object of the transaction for a term up to 30 days from the delivery of the precept.

If the FIU confirms, that the person is a subject of international financial sanction, then the FIU will notify the subject of the international financial sanction in writing within two working days about the

1. exact extension and substance;
2. legal bases;
3. commencement date;
4. challenge regulation;
5. bases and regulation for exception making of the measures taken in respect of him or her.

In case if a subject of international sanction applies for exceptions in applying the sanction or challenges his or her status as a subject of international sanction, then the FIU will resolve such issue by its administrative act, which can be contested according to the rules stipulated in the Administrative Procedure Act. In case if a sanction requires for making a transaction on certain terms a permit of competent authority, then in Estonia such competent authority is the Financial Intelligence Unit.

1.2. Payment Institutions and Electronic Money Institutions Act

On 22th January 2010 the Payment Institutions and Electronic Money Institutions Act entered into force, which regulates provision of payment services and electronic money services, activities and liabilities of payment institutions and elec-

e-raha teenuste osutamist, makseasutuste ja e-raha asutuste tegevust ja vastutust ning järelevalvet nende asutuste üle. Sellega seoses ei pea makse-teenuse pakkujad enam registreerima ennast majandustegevuse registris, vaid peavad makseasutuse- või e-raha asutusena tegutsemiseks taotlema Finantsinspektsiooni luba. Loa saamisel on nende järelevalveasutuseks Finantsinspektsioon.

Seaduse jõustumise hetkel juba turul tegutsenud makseasutused võivad teenusepakkumist jätkata kuni tegevusloa saamiseni, kuid mitte kauem, kui 30. aprillini 2011 tingimusel, et nad täidavad kõiki eelnevaid RTRTS nõudeid ning makseasutuste ja e-raha asutuste seaduse nõudeid teenuse pakkumiseks. Kuni tegevusloa saatmineneni on nad jätkuvalt rahapesu andmebüroo järelevalve subjektid. Uued turule tulijad võivad teenust hakata pakkuma ainult pärast tegevusloa saamist.

Tegevusloa taotlemiseks tuleb suurendada osakapitali vastavalt seaduse nõuetele ning esitada muuhulgas kirjeldus sisekontrolli süsteemi ja meetmete kohta, mis tagaks kohustuste täitmise seoses rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamisega ning raha ülekandmisel edastatava teabega maksja kohta. Täpsemat infot tegevusloa taotlemise ja tegutsemise kohta leiab seadusest ning Finantsinspektsiooni kodulehelt.

tronic money institutions, and supervision of such institutions. Due to that the persons providing payment services are no longer obligated to register themselves in the register of economic activities, but they must apply for a permit of Financial Supervision Authority to operate as payment institution or electronic money institution. When receiving such permit the Financial Supervision Authority shall be their supervision authority.

The payment institutions, which are already operating in the market upon entry of the Act into force, may continue to provide services until receiving the activity licence, but not longer than until 30th April 2011, provided that they will comply with all the former requirements of the Money Laundering and Terrorist Financing Prevention Act and the requirements of the Payment Institutions and Electronic Money Institutions Act for provision of services. Until receiving the activity licence they are continuously the subjects of the FIU supervision. New persons entering the market may start to provide services only after receiving the activity licence.

In order to apply for an activity licence the share capital shall be increased as required by law and, among other, a description of the internal audit system and measures shall be presented, which would grant performance of the obligations in relation with money laundering and terrorist financing prevention and with the data concerning the payer being transmitted upon transfer of funds.

More precise information about how to apply for an activity licence and how to operate can be found in the Act and on the website of the Financial Supervision Authority.

2. ÜLEVAADE RAHAPESU ANDMEBÜROO TEGEVUSEST 2010. AASTAL

2. OVERVIEW OF THE ACTIVITIES OF
THE FINANCIAL INTELLIGENCE UNIT IN 2010

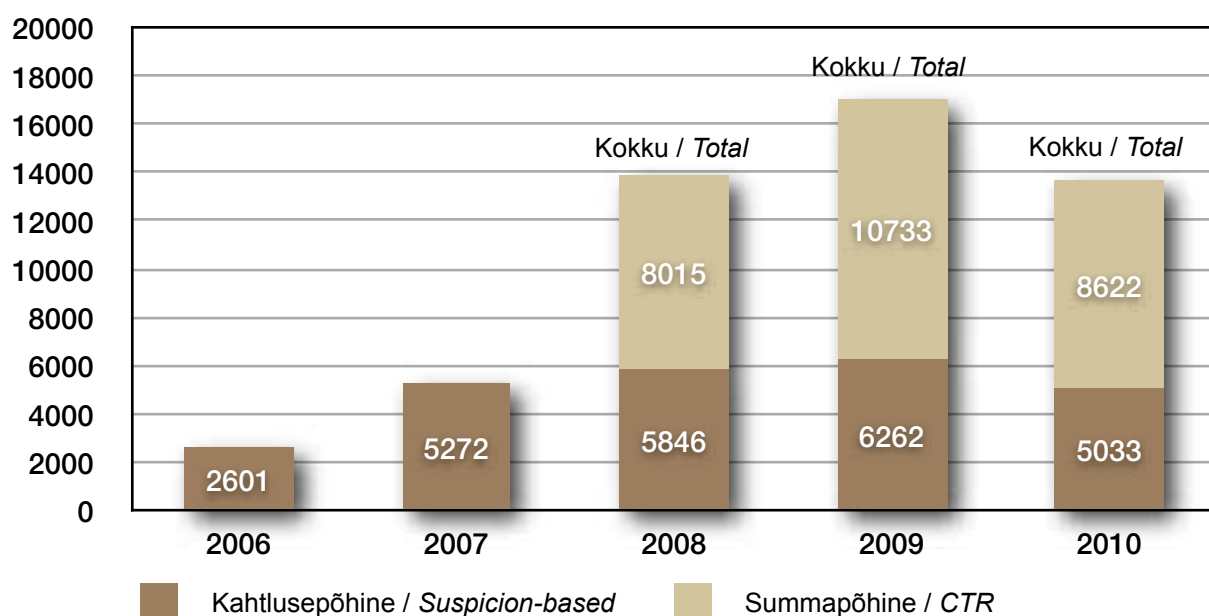

2.1. Büroole laekunud andmete töötlemine, analüüsimine ja edastamine

2010. aastal sai rahapesu andmebüroo kokku 13 655 teatist, st ligi viiendiku võrra vähem kui 2009. aastal. Nii summapõhiste kui kahtlusepõhiste teatiste arv langes võrdselt 20% (vt Joonis 1). Oma mõju on siin kindlasti majanduslangusel, mistõttu ka tehinguid tehakse vähem, kuid teisalt on põhjuseks see, et rahapesu andmebüroo teavitustöö tulemusena saadavad maksevahendajad ja valuutavahetusfirmad alates 2010. aastast ühe teatega infot mitme seotud tehingu kohta, varem saadeti iga tehingu kohta eraldi teatis.

2.1. Processing, analyse and transmission of the data received by the FIU

In 2010 the Financial Intelligence Unit (FIU) received 13 655 reports, i.e. nearly a fifth less than in 2009. The number of CTR reports as well as of suspicion-based reports decreased equally by 20% (see Chart 1). Certainly the economic recession, due to which fewer business transactions are made, has its impact to this phenomena, but another reason is the fact that, as a result of informing activities of the FIU, payment intermediaries and currency exchange companies are sending since the year 2010 by one report the information concerning several related transactions, previously a separate report was sent on each transaction.

Joonis 1. Rahapesu andmebüroole laekunud teatiste arv 2006-2010.

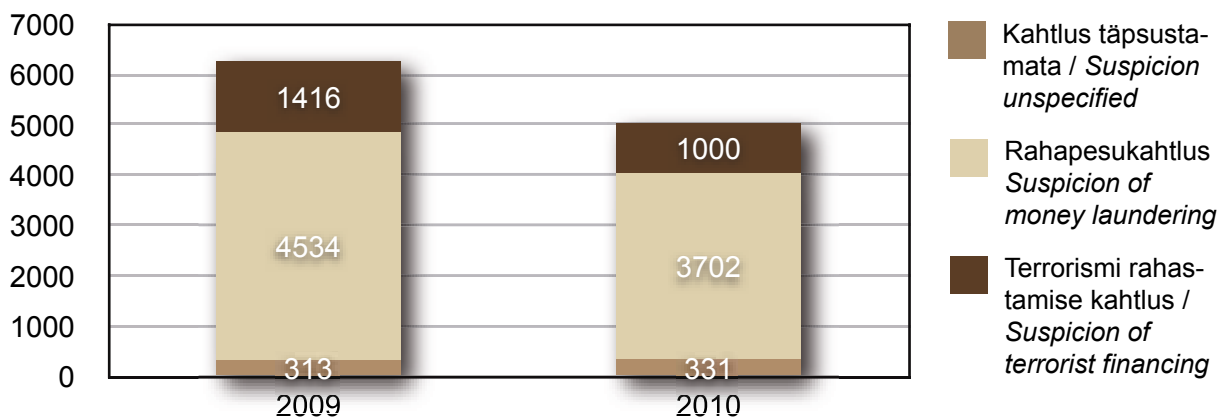
Kahe aasta võrdluses jäi kahtlusepõhiste teatiste jagunemine rahapesu ja terrorismi rahastamise kahtlusega teadeteks praktiliselt muutumatuks. Ligi kolmel neljast laekunud kahtlase tehingu teatisest oli mõlemal aastal aluseks rahapesu kahtlus ning pisut vähem kui veerandil terrorismi rahastamise kahtlus (vt Joonis 2). Välistamiseks võimalikke vääriti tõlgendamisi, juhime tähelepanu, et võrdlemisi kõrge terrorismi rahastamise kahtlusega teatiste arv ei viita siiski kõrgele terrorismi rahastamise kahtlusele riigis; suure terrorismi rahastamise kahtlusega teatiste arvu põhjuseks on asjaolu, et rahapesu andmebürood teavitatakse rahasiiretest kõrgendatud terrorismi rahastamise kahtlusega riikidesse.

Chart 1. The number of reports sent to the FIU 2006-2010.

In comparison of two years the division of suspicion-based reports into reports of money laundering and reports of suspicion of terrorist financing remained practically the same. Nearly three out of four received reports of suspicious transactions were in both years based on suspicion of money laundering and slightly less than a quarter were based on suspicion of terrorist financing (see Chart 2). In order to avoid possible misinterpretations, we point out that the relatively high number of reports of suspicion of terrorist financing does not refer to a high suspicion of terrorist financing in the state; the reason for the high number of reports of suspicion of terrorist financing is that the FIU is informed of money transfers to countries with a heightened risk of terrorist financing.

2010. aastal sai rahapesu andmehüroo kokku 13 655 teadet

In 2010 the FIU received in total 13 655 reports

Joonis 2. Kahtlaste tehingute jaotumine kahtluse põhise alusel 2009. ja 2010. aastal.

Chart 2. Division of suspicious transaction reports by reason of suspicion in 2009 and 2010.

Teatiste saatjate hulgas domineerivad sarnaselt varasemate aastatega krediidi- ja finantseerimisasutused (vt Tabel 1).

Similarly to previous years credit and financial institutions dominate among the recipients of the reports (see Table 1).

Tabel 1. Rahapesu andmehüroole laekunud teadete jagunemine teatajate lõikes

Table 1. Division of reports received by the FIU by groups of reporting persons reporter

	2010		2009	
	Teatiste arv Number of reports	Osakaal teatajatest (%) Share of reporters (%)	Teatiste arv Number of reports	Osakaal teatajatest (%) Share of reporters (%)
Finantseerimisasutused Financial institutions	10120	74,1	11318	66,6
Krediidiasutused Credit institutions	2681	19,6	2594	15,3
Muud eraõiguslikud ettevõtjad Other private companies	355	2,6	2564	15,1
Professionaalid Professionals	180	1,3	202	1,2
Riigiasutused State authorities	130	1,0	168	1,0
Teise riigi asutus Foreign authorities	181	1,3	139	0,8
Muud / Other	8	0,1	14	0,1
KOKKU / TOTAL	13655	100	16999	100

Võrreldes 2009. aastaga kasvas 2010. aastal teise riigi asutustelt laekunud ning vähenes kõige enam finantseerimisasutustelt ning muudelt eraõiguslikelt ettevõtjatelt laekunud teadete osakaal. Nagu eespool viidatud, on finantseerimisasutustelt laeku-

In comparison with 2009 in 2010 the share of reports received from foreign authorities raised and the share of reports received from financial institutions and other private companies decreased the most. As indicated before, among other, one

nud teadete vähenemise põhjuseks muuhulgas see, et nüüdsest edastatakse ühe teatega infot mitme omavahel seotud tehingu kohta /varem esitati iga tehingu kohta eraldi teade), muudelt eraõiguslikelt ettevõtjatel on teated vähenenud ilmselt seetõttu, et majanduslanguse tõttu tehakse vähem suuremahulisi tehinguid. Teistel teatajatel – professionaalidelt ja riigiasutustelt – saabunud teadete arv püsis kahe aasta võrdluses stabiilsena.

Rahapesu kahtlusega teatiste saatjana domineerivad peamiselt pangad ja maksevahendajad, terrorismi rahastamise kahtlusega teatiste saatjana maksevahendajad (vt Tabel 2). Summapõhised teatistid laekusid valdavalt valuutavahetuse ja maksevahenduse teenuse pakkujatelt, teiste ettevõtjate osakaal on tunduvat tagasihoidlikum.

Tabel 2. Laekunud teatiste jagunemine põhisuse ja saatja lõikes

	Kahtlusepõhine / Suspicion-based			Summapõhine CTR	KOKKU TOTAL
	Täpsustamata <i>Not specified</i>	Rahapesukahtlus <i>Suspicion of money laundering</i>	Terrorismi rahastamise kahtlus <i>Suspicion of terrorist financing</i>		
Muud / Other	7	0	0	1	8
Krediidiasutused / Credit institutions	4	2623	8	46	2681
Finantseerimisasutused Financial institutions	5	999	991	8125	10120
Arveldus- ja sularaha siirdamine <i>Transfer of account money and cash</i>	0	4	16	7	27
Kindlustusteenuse pakkumine <i>Provision of insurance services</i>	1	0	0	0	1
Laenutehingud / <i>Loan transactions</i>	0	29	0	0	29
Maksevahendus <i>Intermediation of payments</i>	3	789	930	4655	6377
Mittesularahaliste maksevahendite väljastamine ja haldamine <i>Issue and management of non-cash means of payment</i>	1	1	0	0	2
Valuutavahetus / <i>Currency exchange</i>	0	176	45	3463	3684
Muud eraõiguslikud ettevõtjad Other private companies	14	8	0	333	355
Kauplejad / <i>Traders</i>	0	2	0	128	130
Kinnisvaravahendajad <i>Real estate developers</i>	0	0	0	1	1
Muud / <i>Other</i>	13	2	0	9	24
Õnnemängude korraldajad <i>Organizers of gambling</i>	1	4	0	195	200

reason for decrease of the number of reports received from financial institutions is the fact that as of now by one report the information concerning several related transactions is being sent (previously a separate report was sent on each transaction), reports from other private companies have decreased probably due to the fact, that as a result of economic recession fewer macro transactions are made. The number of reports received from other reporters such as professionals and state authorities remained stable in the comparison of two years.

Reports of suspicion of money laundering are sent most frequently by banks and by payment intermediaries (see Table 2). CTR reports were sent mainly by providers of currency exchange services, the share of other enterprises is much smaller.

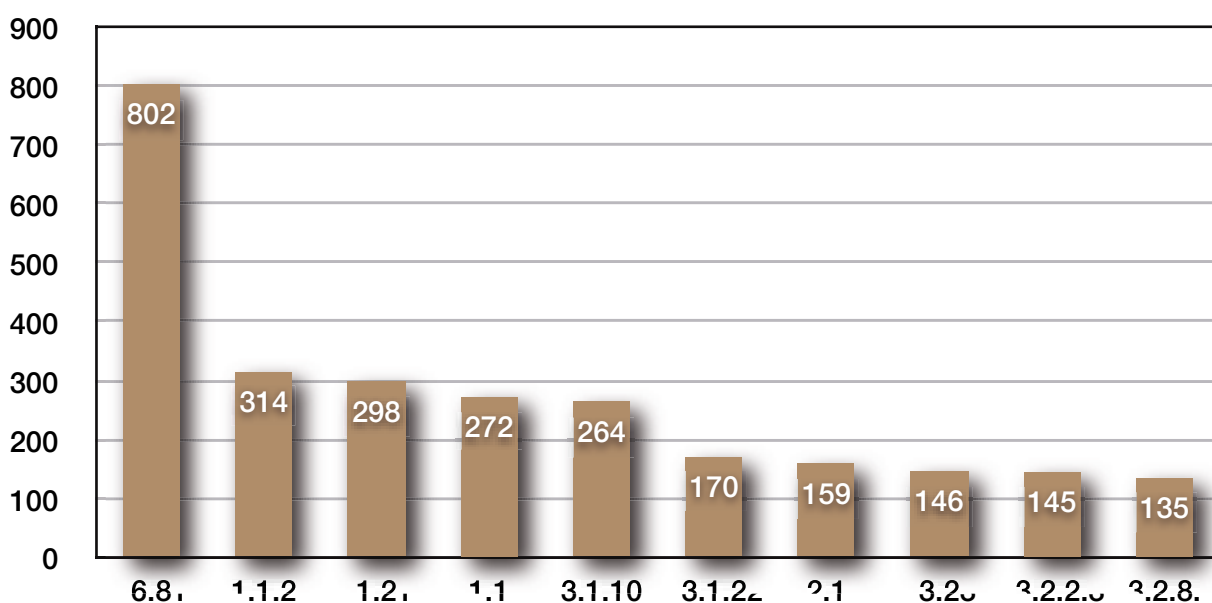
Table 2. Division of reports based on the ground and sender

	Kahtlusepõhine / Suspicion-based			Summa- põhine CTR	KOKKU TOTAL
	Täpsustamata Not specified	Rahapesu- kahtlus Suspicion of money laundering	Terrorismi rahastamise kahtlus Suspicion of terrorist financing		
Professionaalid / Professionals	7	62	1	110	180
Advokaadid / Attorneys	3	2	0	0	5
Audiitorid / Auditors	0	0	0	9	9
Kohtutäituriid / Bailiffs	1	0	0	2	3
Notarid / Notaries public	1	57	1	93	152
Pankrotihalduriid / Trustees in bankruptcy	2	3	0	4	9
Raamatupidamisteenuse pakkujad Providers of accounting services	0	0	0	2	2
Riigiasutused / State authorities	113	10	0	7	130
RAB / FIU	20	7	0	0	27
Finantsinspektsioon, Eesti Pank Financial Supervision Authority, Bank of Estonia	14	1	0	1	16
Maksu- ja Tolliamet Tax and Customs Board	16	1	0	6	23
Prokuratuuriid / Prosecutor's offices	3	0	0	0	3
Politseiasutused / Police authorities	60	1	0	0	61
Teise riigi asutus / Foreign authorities	181	0	0	0	181
KOKKU / TOTAL	331	3702	1000	8622	13655

Kui rahapesu kahtlusega teatiste korral oli 2009. aastal teatamise levinuimaks põhjusteks see, et liisingu- või laenumakseid tasus liisingu- või laenuvõtjaga mitteseostud isik, siis 2010. aastal domineerib selgelt ülekannete tegemine teistesse riikidesse ilma selge põhjusega. Teistest kahtlust äratanud asjaoludest domineerivad jätkuvalt variisiku kahtlus ning ebaharilikud, isiku majandustegevusega kooskõlas mitteolevad suuremahulised tehingud (vt Joonis 3).

Joonis 3. Peamised teatamise põhjused rahapesu kahtluse korral 2010. aastal.

Selgitus:

- 6.8. isik teostab ülekandeid teistele isikutele erinevatesse riikidesse, mis ei vasta kliendi tavapärasele tegevusele
- 1.1.2. isik kasutab kõrvalist abi dokumentide täitmisel või ei oska neid täita
- 1.2. juriidilisest isikust variisiku kahtlus
- 1.1. variisiku kahtlus füüsilise isiku puhul
- 3.1.10. üksik suur või regulaarsed sularaha väljavõtmised ka väiksemates summas pangaautomaadi kaudu
- 3.1.2. üksikud suured või regulaarsed sularaha sissetasumised füüsilise isiku kontole
- 2.1. isik ei oska põhjendada teenuse vajalikkust, mille kasutamise eesmärgil krediidi – või finantseerimisasutuse poole pöörduti
- 3.2. ebaharilik tehing kontol
- 3.2.2. üksik ebataavaliselt suur, harilikule käibele mittevastav ja/või piisavalt põhjendamata välismakse
- 3.2.8. üksik suur (200 000 krooni) või ebaharilikult sagedased maksed ka väiksemates summas samade osapoolte vahel, kusjuures muid tavapärasele majandustegevusele viitavaid tehinguid kontol ei toimu.

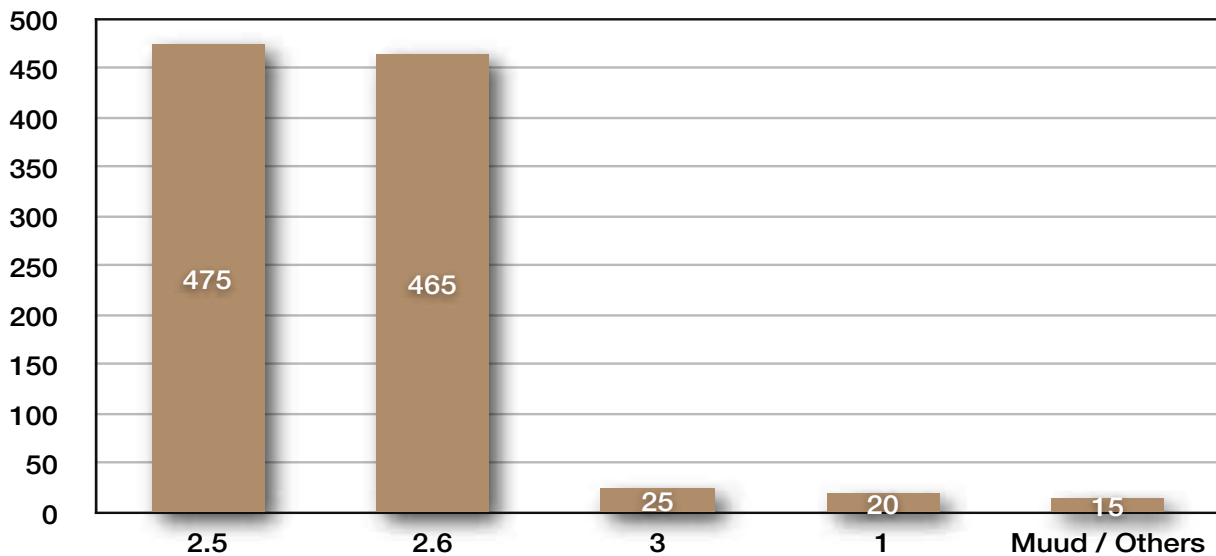
When in the case of reports of suspicion of money laundering the most frequent reason of reporting in 2009 was that leasing or loan payments were made by a person not related to the lessee or borrower, then in 2010 the dominant reason is making of transmissions to other states without a clear reason. As for other circumstances that arouse suspicion, suspicions of straw men and unusually large transactions not in accordance with person's economic activities continue to be dominant (see Chart 3).

Chart 3. Main reasons for a reporting in the case of suspicion of money laundering in 2010.

Explanation:

- 6.8. the person makes transfers to other persons in different countries which does not conform to the person's usual activities
- 1.1.2. the person uses assistance in filling documents or cannot fill them in
- 1.2. suspicion of a legal person being a fictitious person
- 1.1. suspicion of a fictitious person in case of a natural person
- 3.1.10. one major cash withdrawal or regular cash withdrawals in smaller amounts from an ATM
- 3.1.2. a few larger or regular cash deposits to the account of a natural person
- 2.1. the person cannot explain the need for the service for the use of which the person called upon the credit or financial institution
- 3.2. unusual transaction on the account
- 3.2.2. single unusually large cross-border payment not conforming to normal turnover and/or not sufficiently justified
- 3.2.8. single large (EEK 200,000) or unusually frequent payments also in smaller amounts between the same participants, whereas other transactions indicating normal economic activities did not take place on the account.

Joonis 4. Teatamise põhjused terrorismi rahastamise kahtlusega teadete korral.

Selgitus:

2.5. sularaha ülekanded „riskiriiki“ arvet avamata;
 2.6. sularaha ülekanded riskiriigiga seotud isikule arvet avamata;
 3. füüsiline isik omab „riskiriigi“ kodakondsust;
 1 isik on kantud Euroopa Liidu või ÜRO fi-
 nantssanktsioonide nimekirja.

Chart 4. Reasons for reporting of terrorist financing suspicion.

Explanation:

2.5. cash transfers to a risk country without opening an account;
 2.6. cash transfers to a person associated with a risk country without opening an account;
 3. the individual is a citizen of a risk country;
 1 the person is entered into the list of financial sanctions of the European Union or the UN.

Piirangud vara käsutamisele

Seadusest tulenevalt on rahapesu andmebürool õigus peatada tehing või piirata vara käsutamist, kui esineb rahapesu või terrorismi rahastamise kahtlus. 2010. aastal piiras büroo 225 pangakon- to käsutamist. 30 päevaks piirati käsutamist 201 (võrdluseks, 2009. aastal 132) ning 60 päevaks 121 (võrdluseks: 2009. aastal 63) korral, käsu- tamise piiranguga summade kogumaht oli 404,6 miljonit krooni (vt joonis 5). 2010. aasta lõpu sei- suga oli rahapesu andmebüroo poolt seatud pii- ranguid vara käsutamisele summas ca 192,5 mil- jonit krooni (2009. aastal 122 miljonit krooni).

Summapõhisele teatisele toetudes piirati kon- to käsutamist 2010. aastal kokku 11 (2009. aastal kolmel) korral. Rahapesu andmebüroo kasutas seadusest tulenevaid võimalusi piirata vara käsu- tamist tegeliku omaniku kindlakstegemiseni 24 (2009. aastal kuuel) korral kogusummas 29 mil- jonit krooni ning kriminaalmenetluses vara suh- tes otsuse vastuvõtmiseni 28 (2009. aastal ühel) korral summas 21 miljonit krooni. Mõlemat ni- metatud võimalust kasutati esmakordselt 2009. aastal ning kahe aasta võrdluses kasvas nendel alustel tehtud piirangute arv märkimisväärselt.

Restrictions on disposal of assets

According to the law, the FIU has the right to suspend a transaction or limit the use of assets in the case of suspicion of money laundering or terrorist financing. In 2010 the FIU limited 225 disposals of bank account. Disposals were limited for 30 days in 201 (in comparison: 132 in 2009) times and for 60 days in 121 (in compari- son: 63 in 2009) times, the total volume of the amounts subject to the restriction on disposal was EEK 404,6 million (see Chart 5). As of the end of 2010 the restrictions imposed by the FIU on the disposal of assets amounted to approx. EEK 192,5 million (in 2009 EEK 122 million).

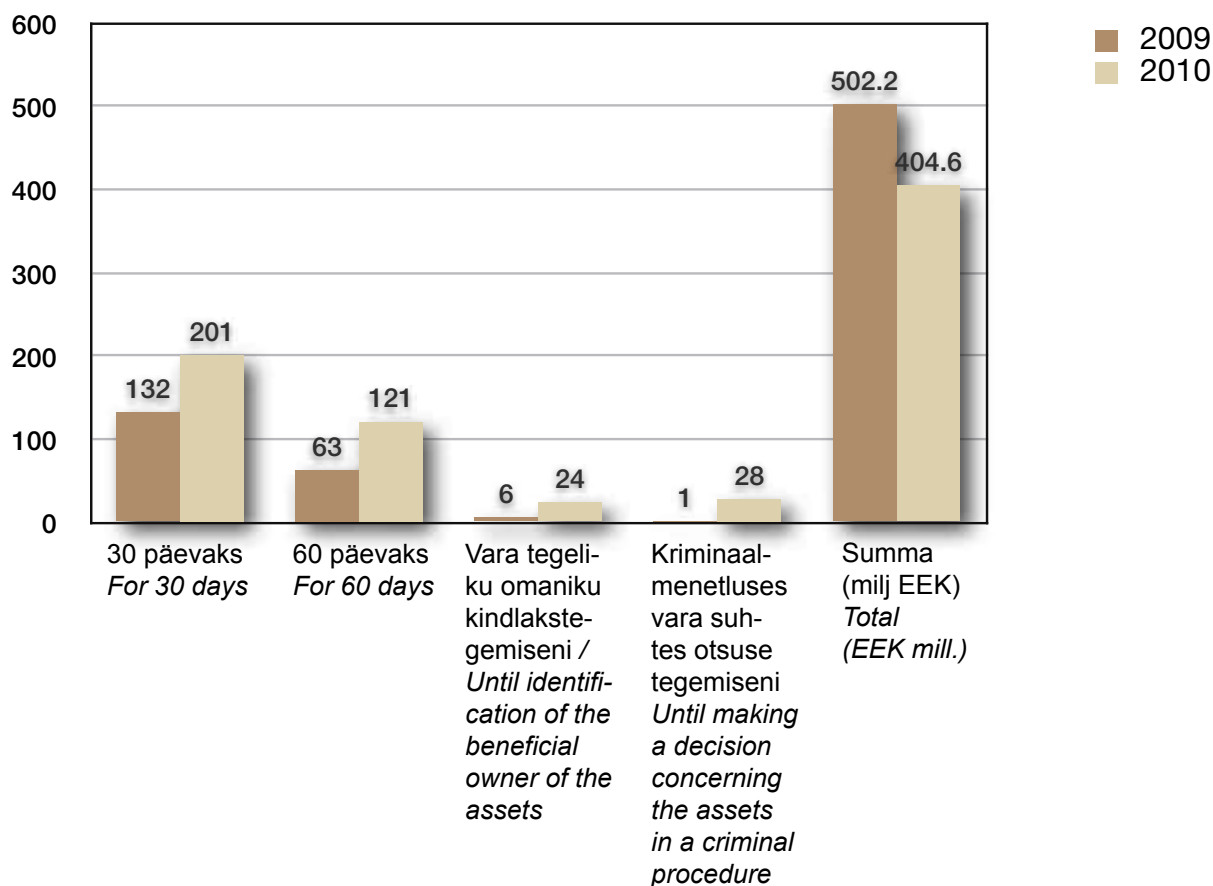
CTR reports gave rise to a restriction on the disposal of an account in 11 instances in 2010 (three instances in 2009). The FIU used the op- portunities granted by law to restrict the dispos- al of assets until identification of the beneficial owner of the assets 24 times (six times in 2009) in total amounting to EEK 29 million and mak- ing a decision concerning the assets in a crimi- nal procedure 28 times (once in 2009) in total amounting to EEK 21 million. The both named possibilities were used first time in 2009 and in the comparison of the two years the restrictions imposed on these bases increased.

2010. aastal piiras RAB oma ettekirjutusega pangakonto käsutamist kokku 225 korral kokku ligikaudu 405 miljoni krooni väärtuses

In 2010 the FIU restricted by its precept the disposal of bank account all in all 225 times in total in the value of nearly EEK 405 million

Joonis 5. Rahapesu andmebüroo poolt pangakontodele seatud käsutamise piirangud 2009. ja 2010. aastal.

Chart 5. Restrictions established by the FIU on disposal of bank accounts in 2009 and 2010.

Varade käsutamise piiramist kasutas büroo sarnaselt 2009. aastaga ühel korral, tegu oli vallasvara käsutamisele seatud piiranguga. Rahaliste vahendite käsutamist piirati 2010. aastal kolmel korral summas kokku 2,6 miljonit krooni.

Restriction on disposal of assets was used by the FIU once, same as in 2009, it involved a restriction on the disposal of movable assets. The use of funds was restricted in three instances in 2010, in total amounting to EEK 2,6 million.

2.2 Ülevaade büroole edastatud materjalidest

2010. aastal edastas rahapesu andmebüroo uurimisorganitele 376 materjali, edastatud materjalide arv kasvas võrreldes eelneva aastaga kolmandiku võrra (vt Tabel 3). Uurimisorganitele edastati info enam kui 1100 isiku kohta, edastatud materjalides kasutati ligi 1130 saabunud tea-

2.2 Overview of materials forwarded by the FIU

In 2010 the FIU forwarded 376 materials to investigative bodies, the number of forwarded materials rose by third in comparison with the previous year (see Table 3). Information on over 1100 persons was sent to investigative bod-

tises sisalduvat infot ning kahtlaste tehingutega seotud summad küündisid 7 miljardi kroonini.

ies, the materials contained information given in nearly 1130 reports received by the FIU and the amounts related to suspicious transactions reached EEK 7 billion.

Tabel 3. Info uurimisorganitele edastatud materjalide kohta

Table 3. Information about materials sent to investigative bodies

	2008	2009	2010
Uurimiseks edastatud materjalid / <i>Materials forwarded for investigation</i>	156	283	376
Kriminaalmenetluse alustamise otsustamiseks <i>To make a decision as regards commencing criminal proceedings</i>	17	39	55
... seisuga 31.12 alustatud kriminaalmenetlused <i>... criminal proceedings commenced as of 31 December</i>	8	29	47
... sh alustatud rahapesumenetlused <i>... incl. money laundering proceedings commenced</i>	5	12	34
Olemaoleva kriminaalasjaga liitmiseks / <i>To be annexed to an ongoing criminal matter</i>	18	21	78
Vastused päringutele, teabeks / <i>Replies to inquiries, for information</i>	121	223	243
... sh muu materjali põhjal alustatud kriminaalmenetlus <i>... incl. criminal proceedings commenced on the basis of other material</i>			3
... edastatud materjalidega seotud teatiste arv <i>... the number of reports related to forwarded materials</i>	282	742	1118
... edastatud materjalidega seotud summad <i>... the amounts involved in forwarded materials</i>	1,5 mld	40 mld	7 mld
... edastatud materjalidega seotud isikute arv <i>... the number of persons involved in forwarded materials</i>	806	2426	1127
Registreeritud rahapesukuriteod Eestis kokku* <i>Money laundering crimes registered in Estonia in total*</i>	128	134	64

* Justiitsministeeriumi statistika

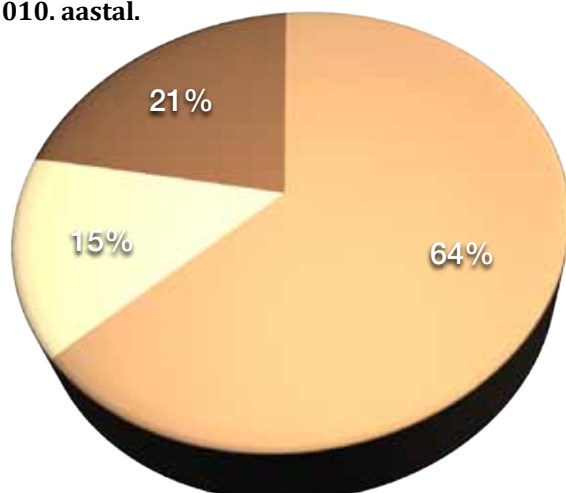
* *Statistics of the Ministry of Justice*

Ligi kaks kolmandikku väljasaadetud materjalidest oli vastused büroole saabunud päringutele, edastatud päringud või teabeks saadetud info (vt Joonis 6). Nimetatud edastusi oli 2010. aastal ligi kümnenäädiku võrra enam kui aasta varem. Viienäädik edastatud materjalidest saadeti olemaoleva kriminaalasjaga liitmiseks, selliste edastuste arv kasvas võrreldes 2009. aastaga ligi 3 korda. Ka kriminaalmenetluse alustamise otsustamiseks saadetud materjalide arv kasvas enam kui 40%, moodustades edastatud materjalidest ligikaudu 15%.

Nearly two thirds of the materials sent were replies to the inquiries sent to the FIU, forwarded inquiries or data sent as information (see Chart 6). The number of the materials sent for such purposes in 2010 exceeded that of the year before by nearly one tenth. One fifth of the forwarded materials were sent to be annexed to an ongoing criminal matter, the number of such materials sent increased nearly three times in comparison with 2009. The number of materials sent for making a decision as regards commencement of criminal proceedings also rose more than 40%, amounting to nearly 15% of the forwarded materials.

Joonis 6. Edastuste jagunemine liigi lausel 2010. aastal.

Chart 6. Division of instances of forwarding based on type in 2010.

- Kriminaalmenetluse alustamise otsustamiseks
To make a decision as regards commencement of criminal proceedings
- Olemaoleva kriminaalasjaga liitmiseks
To be annexed to an ongoing criminal matter
- Vastused päringutele, saadetud päringud, teabeks / *Replies to the inquiries, sent inquiries, for information*

Seadusest tulenevalt ei edasta rahapesu andmebüroo uurimisasutustele talle laekunud teatise ning ei avalikusta teatise saatnud isikut. Küll aga peetakse arvestust edastatud materjalide aluseks olevate teatiste osas. Sarnaselt 2009. aastaga põhines kõige suurem osa edastatud materjalidest pankadelt, valuutavahetustelt ning maksevahendajatelt ja politseiasutustelt laekunud infol. Kahe aasta võrdluses kasvas märkimisväärselt edastatud materjalides kasutatud valuutavahetustelt saabunud teatiste arv (vt Tabel 4).

Tabel 4. Edastatud materjalide aluseks olevate teatiste jagunemine teataja lõikes

	2010	2009
Valuutavahetajad / <i>Currency exchanges</i>	603	258
Pangad / <i>banks</i>	302	268
Maksevahendajad / <i>payment intermediaries</i>	90	98
Politseiasutused / <i>police authorities</i>	51	61
Muu / <i>other</i>	28	30
Notarid / <i>notaries public</i>	22	16
Välisriigi RAB / <i>foreign FIU</i>	13	1
Maksu- ja Tolliamet / <i>Tax and Customs Board</i>	11	12
Advokaadid / <i>attorneys</i>	2	
Õnnemängude korraldajad / <i>organizers of gambling</i>	1	9
KOKKU / <i>TOTAL</i>	1123	753

* Märkus: tabelis kajastatud kategooriate summa on suurem kui edastatud materjalide arv, kuivõrd mitmel juhul kasutati edastatud materjalis rohkem kui ühes teatises sisalduvat infot.

Nagu viitab Joonis 7, põhinesid ligi pooled edastatud materjalidest summapõhisest teatamiskohustusest tuleneval infol, mis viitab selgelt, et 2008. aastal rakendunud seadusesäte on rahapesu tõkestamise seisukohalt oluline. Teistest kahtlusepõhistest indikaatoritest domineerivad sularaha väljavõtmised nii pangakontoris kui sularahaautomaatidest ning tavapärase tegevusega kooskõlas mitteolevad ülekanded. Edastatud materjalides kasutati ka kaht büroole saabunud terrorismi rahastamise kahtlusega teadet.

According to law, the FIU does not forward the reports sent to it to investigative bodies or disclose the reporting person. However, statistics are kept regarding reports serving as the basis for the forwarded materials. Similar to 2009 the major part of the forwarded materials were based mainly on information received from banks, currency exchanges, payment service providers and police authorities. In the comparison of the two years the number of reports received from currency exchanges used in the forwarded materials increased significantly (see Table 4).

Table 4. Division of reports serving as the basis for materials forwarded to the investigative bodies, by groups of reporting persons

* Comment: the total amount of the categories indicated in the table exceeds the number of submitted materials, because in several instances the information of more than one report was used in the forwarded materials.

As shown by Chart 7, nearly one half of the submitted materials were based on information arising from the CTR reporting obligation, which clearly refers to the fact that the provision of law implemented in 2008 is important from the prevention of money laundering. As for other suspicion-based indicators, cash withdrawals in bank branches and from ATMs as well as transfers not in line with any ordinary activity are dominant. Two reports of suspicion of terrorist financing, received by the FIU, were also used in the forwarded materials.

Joonis 7. Levinuimad teatamise indikaatorid edastatud materjalide aluseks olevate teatiste korral

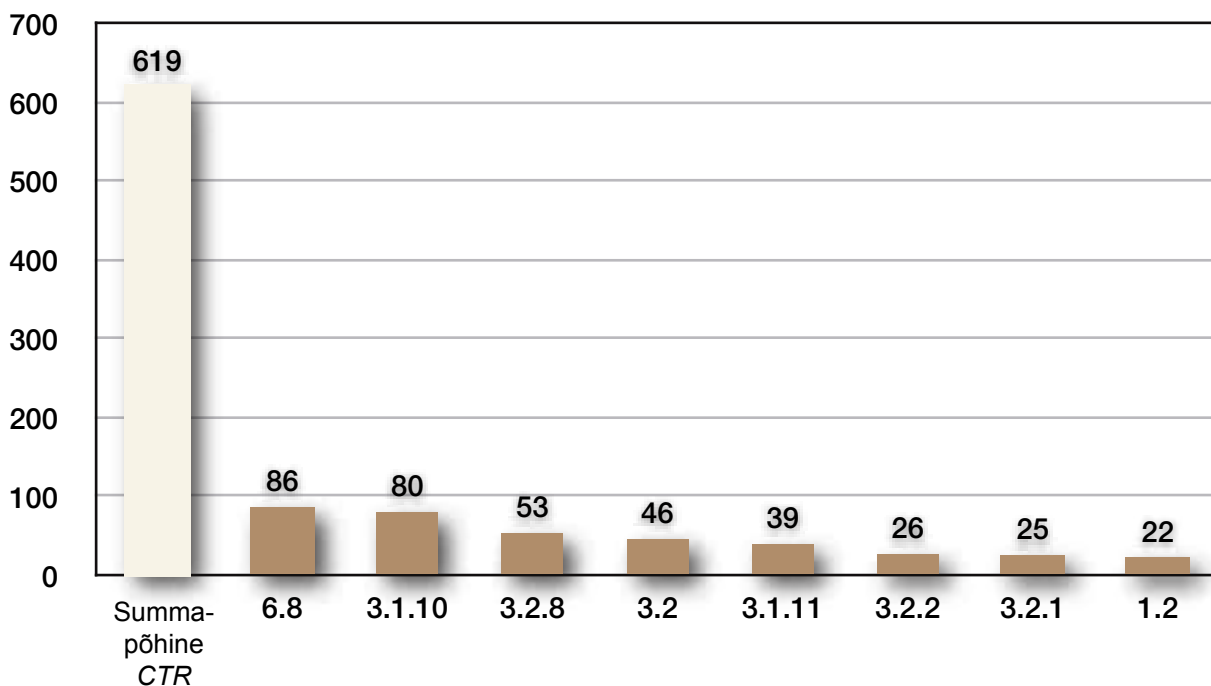

Chart 7. Prevalent reporting indicators of reports used as a basis for forwarded materials

* Märkus: pruuniga on märgitud rahapesu kahtlusega tehingute indikaatorid. Indikaatorite arv on suurem kui edastatud materjalide arv, kuna materjalides kasutatakse sageli mitme teatise infot.

* Comment: indicators of suspicion of money laundering transactions have been marked brown. The number of indicators exceeds that of the forwarded materials, because information of several reports is often used in the materials.

Selgitus:

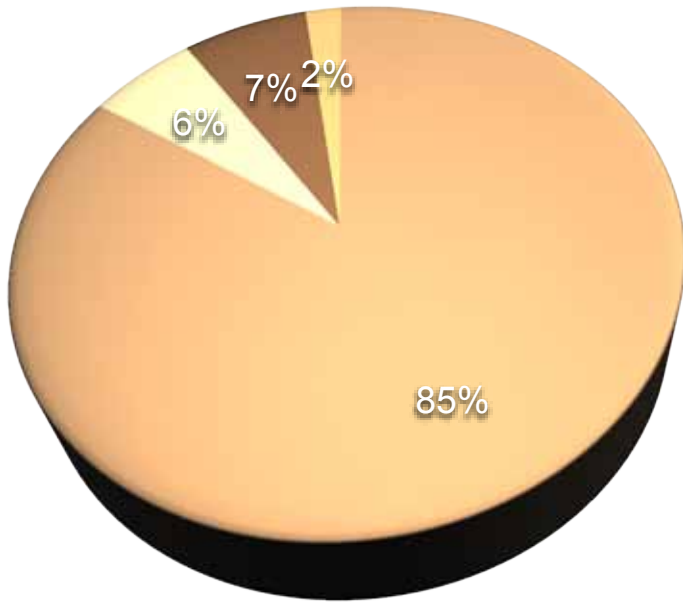
- 6.8. isik teostab ülekandeid teistele isikutele erinevatesse riikidesse, mis ei vasta kliendi tavapärasele tegevusele;
- 3.1.10. üksik suur või regulaarsed sularaha väljavõtmised ka väiksemates summates pangautomaadi kaudu;
- 3.2.8 - üksik suur (200 000 krooni) või ebaharilikult sagedased maksed ka väiksemates summates samade osapoolte vahel, kusjuures muid tavapärasele majandustegevusele viitavaid tehinguid kontol ei toimu;
- 3.2 - ebaharilik tehing kontol;
- 3.1.11 - üksik suur või regulaarsed sularaha väljamaksud ka väiksemates summates pangakontoris, kui see ei vasta kliendi tavapärasele tegevusele või harilikule käibe
- 3.2.2 - üksike ebatavaliselt suur, harilikule käibele mittevastav ja/või piisavalt põhjendamata välismakse;
- 3.2.1 - üksik ebatavaliselt suur, harilikule käibele mittevastav ja/või piisavalt põhjendamata siseriiklik makse
- 2.6 - sularaha ülekanded riskiriigiga seotud isikule arvet avamata (terrorismi rahastamine)
- 1.2 - juriidilisest isikust variisiku kahtlus.

Explanation:

- 6.8. the person makes transfers to other persons in different countries which does not conform to the person's usual activities;
- 3.1.10. single major cash withdrawal or regular cash withdrawals in smaller amounts from ATM;
- 3.2.8 - single large (EEK 200,000) or unusually frequent payments also in smaller amounts between the same participants, whereas other transactions indicating normal economic activities did not take place on the account;
- 3.2 - unusual transaction on an account;
- 3.1.11 - single major or regular cash withdrawals in smaller amounts from a bank office if it does not conform to the person's ordinary activities or normal turnover;
- 3.2.2 - single unusually large cross-border payment not conforming to normal turnover and/or not sufficiently justified;
- 3.2.1 - single unusually large national payment not conforming to normal turnover and/or not sufficiently justified
- 2.6 - cash transfers to a person associated with a risk country without opening an account (terrorist financing)
- 1.2 - the legal person is suspected of being a fictitious person.

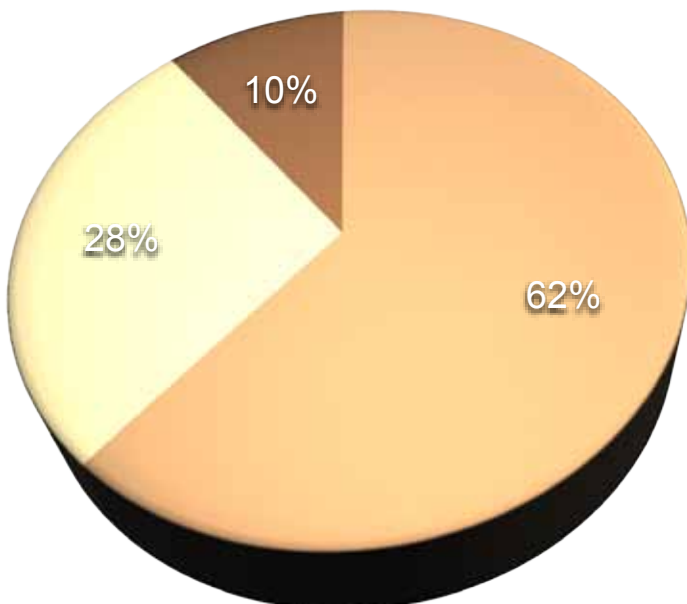
Kriminaalmenetluse alustamise otsustamiseks saadetud 55 materjali puhul otsustati menetlust alustada 47 korral, st 85% juhtudest, kolmel juhul menetlust ei alustatud, nelja materjali korral lisati info olemasoleva kriminaalmenetluse juurde ning ühe materjali teavet kasutati infona (vt Joonis 8).

Joonis 8. Kriminaalmenetluse alustamise otsustamiseks edastatud materjalide jaotumine tegelikult tehtud otsuse põhjal

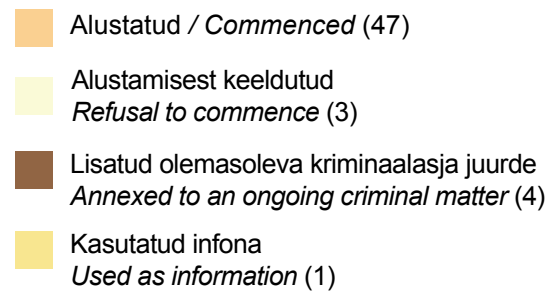
2010. aastal alustati rahapesu andmebüroo poolt edastatud materjalide põhjal rekordiliselt palju rahapesumenetlusi. Üksnes rahapesutunnustel alustati 29 ning nii rahapesu kui muu kuriteo tunnustel 5 kriminaalmenetlust (vt Joonis 9). 2009. aastal olid need arvud vastavalt 5 ja 7.

Joonis 9. Menetluse alustamiseks saadetud materjalide jaotus tehtud otsuse alusel.

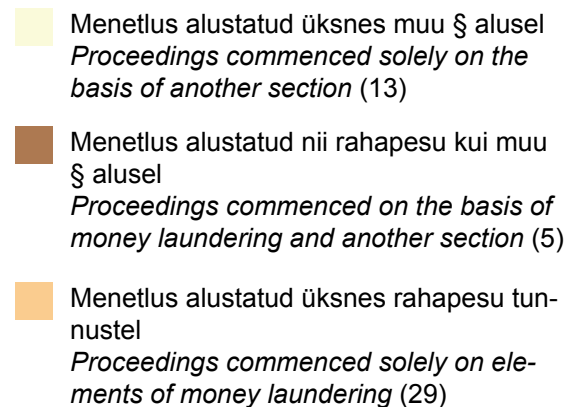
Based on the 55 materials forwarded for making a decision as regards commencement of criminal proceedings it was decided to commence a procedure in 47 instances, i.e. in 85% of the cases, in three instances a procedure was not commenced, in four instances the information was annexed to an ongoing criminal procedure and the data of one material was used as information (see Chart 8).

Chart 8. Division of materials forwarded by the FIU to investigative bodies for making a decision as regards commencement of criminal proceedings based on the actual decision made

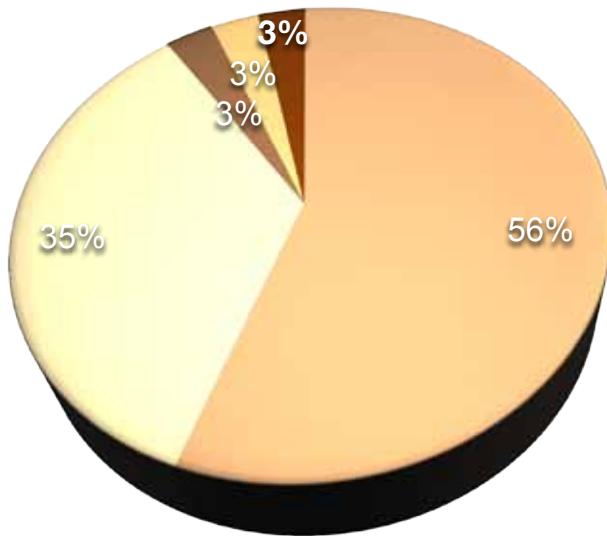
In 2010 the record number of money laundering procedures were commenced based on the materials forwarded by the FIU. Criminal proceedings were commenced based solely on elements of money laundering in 29 instances and based on elements of money laundering as well as on other crime in 5 instances (see Chart 9). In 2009 the numbers were relevantly 5 and 7.

Chart 9. Division of materials sent for commencement of proceedings based on a decision made.

Rahapesu arvatavate eelkuritegudena domineerivad selgelt kelmused (sh arvutikelmused), teiste kuritegude osakaal on tunduvalt tagasihoidlikum (vt Joonis 10).

Joonis 10. Arvatavad rahapesu eelkuriteod.

2.3. Siseriiklik koostöö ja koolitused

2008. aastal jõustunud seaduse kohaselt jaguneb rahapesu ja terrorismi rahastamise alane järelevalve rahapesu andmebüroo, Finantsinspektsiooni, Eesti Advokatuuri ja Justiitsministeeriumi (viimasel on lubatud see kohustus delegeerida Notarite Kojale) vahel. Rahapesu andmebüroo osaleb aktiivselt rahapesu tõkestamise alase valitsuskomisjoni töös, vaatlejana valitsuskomisjoni juurde kuuluva turuosaliste nõukoja juures ning Pangaliidu rahapesu toimkonnas. Need annavad võimaluse tutvustada erinevatele osapooltele rahapesu trende ning arutada seaduse praktikas rakendamise küsimusi.

Samuti on väga oluline roll koostööl politseiprefektuuride, uurimisasutuste ja prokuratuuriga, mis toimub igapäevaselt esilekerkivate kuriteojuhtumite lahendamiseks.

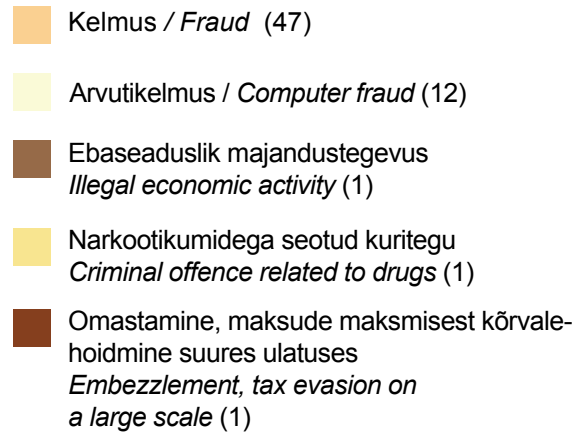
Rahapesu andmebüroo pöörab suurt tähelepanu teadlikkuse tõstmisele selles vallas. 2010. aastal viisid rahapesu andmebüroo ametnikud ligikaudu 670 osalejale läbi 26 koolitust, neist 6 toimus välisriikides ning büroo töötajad osalesid TAIEX ekspertidena (vt Tabel 5). Koolitusi teostati peamiselt raamatupidajatele, krediidi- ja finantseerimisasutustele ning politseinikele.

Tabel 5. Rahapesu andmebüroo poolt teostatud koolitusseminarid 2009. ja 2010. aastal

	2009	2010
Teostatud koolitused / Seminars	22	26
Osavõtjate arv / Participants	~1130	~ 670

Fraud (incl. computer fraud) is clearly dominant among the presumable predicate offences of money laundering, while the share of other criminal offences is much more moderate (see Chart 10).

Chart 10. Presumable predicate offences of money laundering.

2.3. National cooperation and training

According to the Act which entered into force in 2008, the supervision over money laundering and terrorist financing is shared by the FIU, the Financial Supervision Authority, the Estonian Bar Association and the Ministry of Justice (the latter is permitted to delegate the function to the Chamber of Notaries). The FIU actively participates in the work of a governmental committee engaged in prevention of money laundering, as an observer in the advisory committee of the governmental committee and in the money laundering working group of the Banking Association. It enables the FIU to introduce the money laundering trends to various parties and discuss the issues of implementing the act in practice.

A very important role is also the cooperation with police prefectures, investigative bodies and prosecutor's office, which is carried out for resolving the daily arising incidents of crime.

The FIU pays great attention to raising awareness in this field. In 2010 the officials of the FIU carried out 26 training seminars for over 670 participants, 6 of these training seminars were carried out in foreign countries and employees of the FIU participated as TAIEX experts (see Table 5). The trainings were carried out mainly for accountants, credit and finance institutions and police officers.

Table 5. Training seminars organized by the FIU

2010. aastal sai rahapesu andmebüroo 255 ning edastas 193 välispäringut

In 2010 the FIU received 255 and sent 193 foreign inquiries

2.4. Rahvusvaheline koostöö

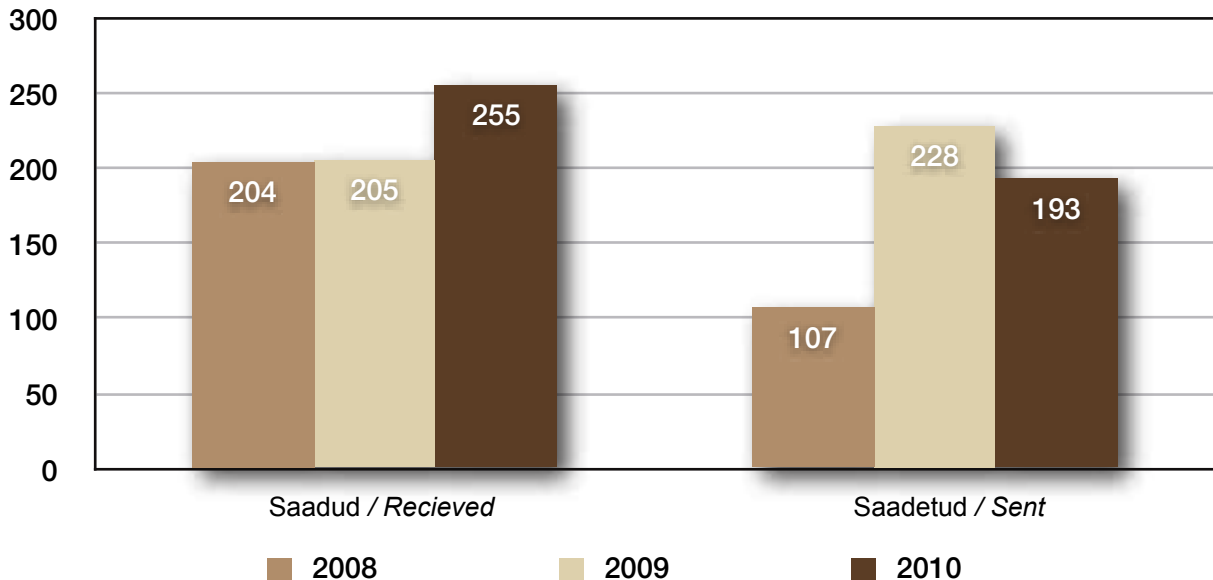
Rahvusvaheline koostöö on rahapesu andmebüroode töö üks alustaladest, kuna rahapesuskeemid hõlmavad sageli mitmeid riike ning nende tõkestamine eeldab riikideülest koostööd. 2010. aastal sõlmis rahapesu andmebüroo kavatsuste protokoll San Marino ja Saudi-Araabia rahapesu andmebüroodega ning bürood külastasid Venemaa ja Makedoonia rahapesu andmebüroo esindajad. Lisaks taasühines Eesti rahapesu andmebüroo 2010. aastal FIU.NETiga, mis on Euroopa riikide rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise eest vastutavate ametkondade ühine operatiivne andmevahetussüsteem. Sellega seoses toimus Eestis FIU.NETi koolitus Soome ja Hollandi lektorite juhtimisel, kus osalesid ka kolleegid Lätist ja Leedust.

2.4. International cooperation

International cooperation is one of the pillars of the work of financial intelligence units, because money laundering schemes often involve various states and their prevention requires supranational cooperation. In 2010 the FIU entered into a protocol of intentions with the financial intelligence units of San Marino and Saudi Arabia, and representatives of financial intelligence units of Russia and Macedonia visited the FIU. In addition, the Estonian FIU reunited in 2010 to FIU.NET, which is the common operative data exchange system of the authorities liable for prevention of money laundering and terrorist financing in European countries. In relation with the reunion a FIU.NET training was carried out in Estonia, which was conducted by lecturers from Finland and the Netherlands and which was also attended by colleagues from Latvia and Lithuania.

Võrreldes eelneva aastaga kasvas 2010. aastal rahapesu andmebüroole saadetud välispäringute arv ning büroo poolt saadetud välispäringite arv kahanes mõnevõrra (vt Joonis 11).

Joonis 11. Rahapesu andmebüroole laekunud ja saadetud välispäringute arv aastatel 2008-2010.

In 2010 the number of foreign inquiries received by the FIU and the number of foreign inquiries sent by the FIU decreased to some extent (see Chart 11).

Chart 11. The number of foreign inquiries received and sent by the FIU in 2008-2010.

Ühtekokku sai rahapesu andmebüroo 2010. aastal päringuid 41 riigist ning saatis abipalve 33 välisriigi rahapesu andmebüroole. Enim välispäringuid saadi traditsiooniliselt Lätist (105), Venemaalt (39) ja Soomest (29), kõige rohkem saadeti välispäringuid Lähti (62), Venemaale (40) ja Leetu (9).

Keskmine välispäringule vastamise aeg rahapesu andmebüros on 12 päeva, mis on üks lühemaid maailmas. On rõõm tõdeda, et välismaa koostööpartnerid on rahapesu andmebürood korduvalt tunnustanud võimekuse eest vahetada väga kiiresti äärmiselt sisukat informatsiooni.

Eesti rahapesu andmebüroo aitab kaasa rahapesu tõkestamisele mitte üksnes siseriiklikult, vaid ka rahvusvahelises mastaabis. Välisriigi rahapesu andmebüroole anti luba meie edastatud info kasutamiseks välisriigi uurimisorganitele uurimis- või kohtumenetluses 246 juhul, mida on peaaegu 60% võrra enam kui aasta tagasi.

2.5. Järelevalve

Alates 2008. aastast teostab büroo järelevalvet kohustatud subjektide üle kahes vormis – kohapealsete ning kaugkontrollidena. Kuna juba 2009. aastal oli märgata, et kohustatud subjektide teadlikkus rahapesu tõkestamise nõuetest ja nende normide täitmine on märkimisväärselt paranenud, siis otsustas rahapesu andmebüroo

In total the FIU received in 2010 inquiries from 41 states and sent an inquiry to the FIUs of 33 foreign countries. Traditionally, most of the foreign inquiries were received from Latvia (105), Russia (39) and Finland (29), while the most foreign inquiries were sent to Latvia (62), Russia (40) and Lithuania (9).

The average time in the FIU for response to a foreign inquiry is 12 days, which is one of the shortest in the world. It is a pleasure to recognize that foreign cooperation partners have complimented the FIU repeatedly for our capability to exchange promptly the extremely substantial information.

The Estonian FIU contributes to prevention of money laundering not only internally, but also in the international scale. A permission to use the information sent by us in foreign investigative or court procedures was granted to foreign FIUs in 246 instances, which is nearly 60% more than a year before.

2.5. Supervision

Since 2008 the FIU exercises supervision over the obligated subjects in two formats: on-site inspections and off-site inspections. Whereas already in 2009 it was detected that the awareness of the ob-

2010. aastal tegi rahapesu andmebüroo 144 järelevalvekontrolli ning alustas 13 väärteomenetlust

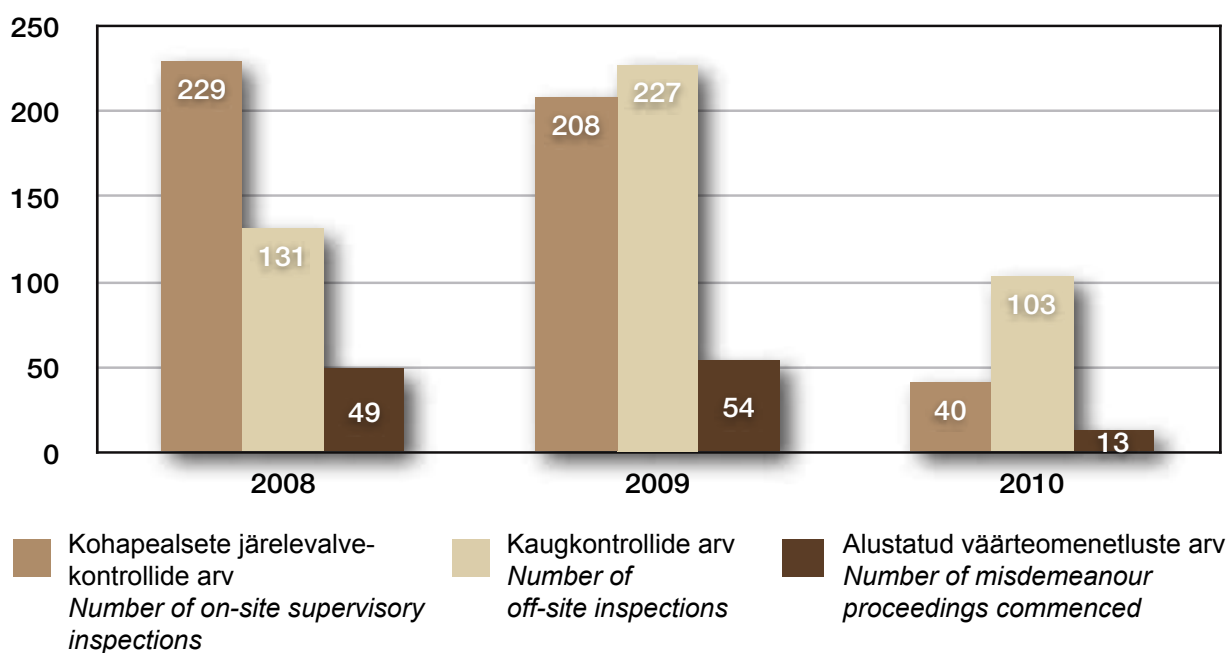
In 2010 the FIU performed 144 supervision inspections and commenced 13 misdemeanour proceedings

2010. aastal keskenduda rohkem riskipõhisele järelevalvele. See tähendas eelkõige seda, et vähendati nn „ad-hoc“ ehk juhuslike kontrollide arvu (vt joonis 12).

ligated subjects of the requirements of prevention of money laundering and the compliance with these requirements has significantly improved, then the FIU decided to focus in 2010 more on the risk-based supervision. Above all, this meant, that the number of so called „ad-hoc“ or incidental inspections was reduced (see Chart 12).

Joonis 12. Järelevalvekontrollid ja väärteomenetlused.

Chart 12. Supervisory inspections and misdemeanour proceedings.

Järelevalvetegevuse planeerimisel lähtuti eelanalüüsist järelevalve alustes sektorites ning riskide hindamise kvaliteedist. Kohapealseid kontrole planeeriti ning viidi läbi ainult riskide suurenemisel teatud ettevõtjate suhtes ning teatud juhtudel ka uute turule sisenejate suhtes. Väärteomenetluste arvu tunduv vähenemine viitab teadlikkuse ja seadusekuulekuse tõususele seaduse kohustatud subjektide hulgas.

The planning of the supervisory activities was based on preliminary analysis of the sectors under supervision and on the risk assessment quality. On-site inspections were planned and carried out only in the case of increase of risks of certain undertakings and, in certain cases, also in respect of new market entries. The significant decrease of misdemeanour proceedings indicates the raise of awareness and obedience of laws among the obligated subjects of law.

Kaugkontrolli vormis teostati 2010. aastal järelevalvet 102 õigusteenuse osutajate suhtes, kes on RTRTS määratletud muu õigusteenuse osutajatena (st siia ei kuulu advokaadid, notarid, kohtutäiturid, pankrotihaldurid, ajutised pankrotihaldurid) ning ühe alternatiivsete maksevahendite teenuse osutaja suhtes. Kaugkontrollide üldjärelalusena võib järeltada, et muu õigusteenuse osutajad üldjuhul ei

In 2010 off-site inspection was carried out with regard to 102 legal service providers, who have been specified in the Money Laundering and Terrorist Financing Prevention Act as providers of other legal services (i.e. this category does not include attorneys, notaries public, bailiffs, trustees in bankruptcy, interim trustees in bankruptcy)

ole RTRTS kohustatud subjektid, kuna nad ei tee rõhuvas enamuses tehinguid kliendi nimel ja arvel ega sularahas summades, millest tuleks rahapesu andmebüroole teatada.

and with regard to one provider of alternative means of payment service. As general conclusion of off-site inspections it can be stated that, as a rule, the providers of other legal services are not subjects of the Money Laundering and Terrorist Financing Prevention Act, as in overwhelming majority they are not making transactions in the name and on behalf of their client or in such cash amounts which should be reported to the FIU.

Tabel 6. Järelevalve käigus kontrollitud ettevõtete jagunemine tegevusala lõikes ja rahapesu andmebüroo poolt alustatud väärteomenetluste arv 2009. aastal

Table 6. Division of enterprises inspected in the course of supervision based on the field of activity and the number of misdemeanour proceedings commenced by the FIU in 2009.

Subjektide kategooria <i>Subject category</i>	Kontrollitud ettevõtete arv <i>Inspected enterprises</i>	Väärteomenetlus <i>Misdemeanour proceeding</i>
Muu õigusteenuse osutaja* / <i>Other legal service provider*</i>	102	
Finantseerimisasutused / <i>Financial institutions</i>	15	10
... kiirlaenu pakkujad/laenuandjad <i>... providers of quick loan</i>	6	1
... liisinguandjad / <i>... lessors</i>	0	
... valuutavahetused / <i>... currency exchanges</i>	9	9
... alternatiivsete maksevahendite teenuse osutaja* <i>... providers of alternative means of payment service*</i>	1	
Kasiinod / <i>casinos</i>	1	
Kinnisvaravahendajad / <i>Real estate developers</i>	4	
Pandimajad / <i>Pawn shops</i>	2	
Maksevahendajad / <i>Payment intermediaries</i>	6	3
Kauplejad / <i>Traders</i>	1	
Muud äriühingud / <i>Other companies</i>	12	
Krediitiasutused** / <i>Credit institutions**</i>	3	
KOKKU / TOTAL	147	13

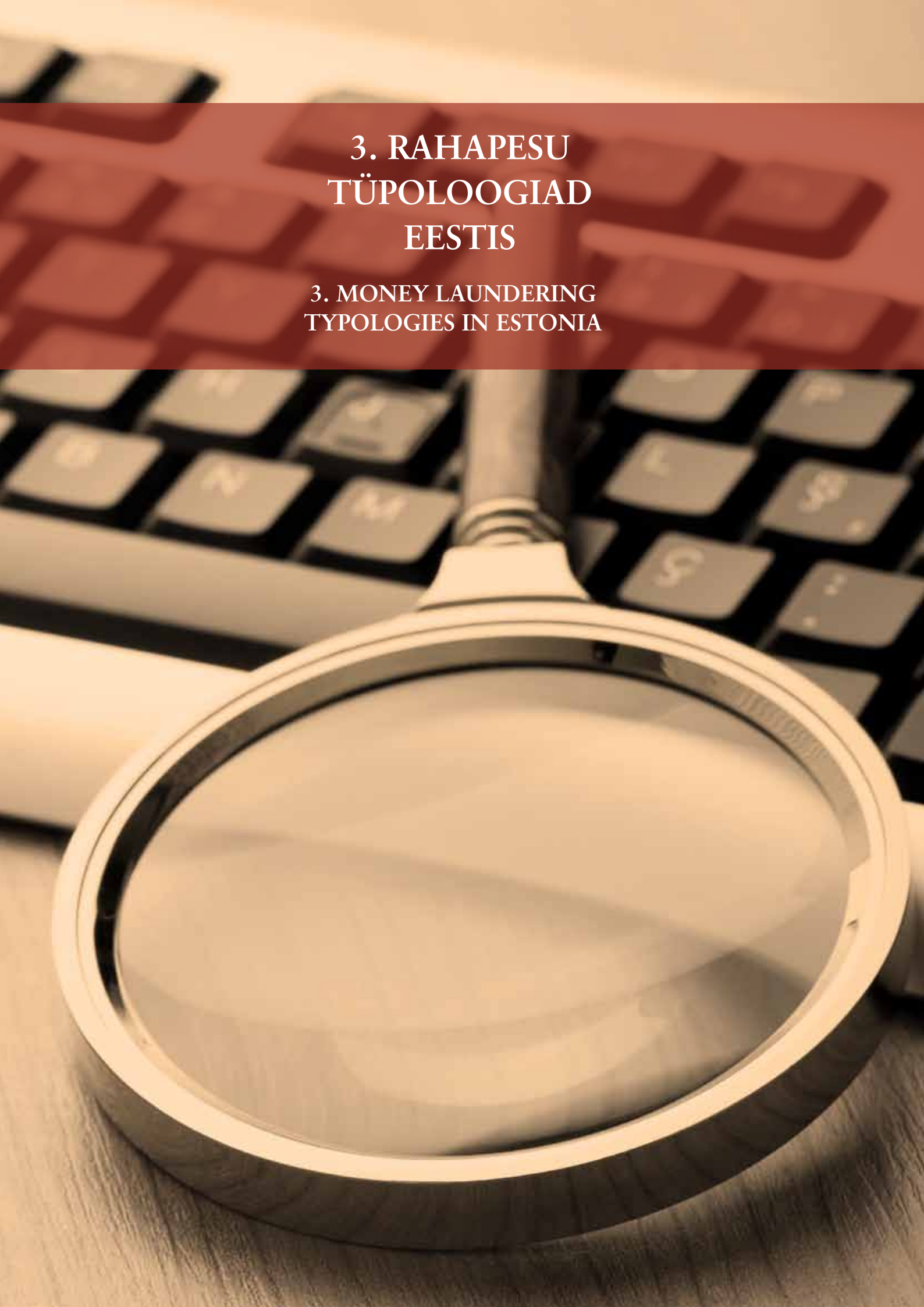
* Kontrolli teostati kaugkontrolli vormis * *Inspection was carried out remotely.*

** Kontroll teostati rahvusvahelise sanktsiooniseaduse järelevalve raames

** *Inspection was carried out within the frame of supervision of International Sanctions Act.*

3. RAHAPESU TÜPOLOOGIAD EESTIS

3. MONEY LAUNDERING
TYPOLOGIES IN ESTONIA

Käesolevas osas anname esmalt ülevaate rahapesu andmebüroo poolt täheldatud uutest rahapesuskeemidest ning 2010. aastal jõustunud rahapesualastest kohtuotsustest.

3.1. Rahapesu andmebüroo poolt tuvastatud rahapesuskeemid

Jätakuvalt domineerivad rahapesu tüpoloogiate valdkonnas järgmised trendid.

Teadmata päritoluga vene rublade kandmine Eestisse, kus rublad vahetatakse eurodeks, misjärel toimetatakse eurod sularahas tagasi Venemaale. Tehingute tegemiseks vormistatakse sageli fiktiivsed dokumendid, et jätta mulje, et raha pärineb legaalsest majandustehingutest. Kuna rahapesu andmebüroo on antud probleemiga aktiivselt tegelema juba mitu aastat, on skeemid muutunud keerulisemaks. Raha ei kanta enam alati otse Eestisse, vaid kasutatakse teistes EL liikmesriikides (nt Küpros, Läti) registreeritud offshore-firmade kontosid. Samuti ei viia Eestis vahetatud raha enam alati otse üle piiri tagasi Venemaale, vaid kasutatakse Lätit ja Soomet.

Internetikeskkonnas toime pandud kelmuste (phishing jms) tulemusena saadud raha kandmine Eestisse. Positiivsena tuleb aga ära märkida, et taoliste juhtumite osas alustas prokuratuur aastal 2010 RAB materjalide põhjal märkimisväärselt rohkem rahapesumenetlusi kui varasematel aastatel. Samuti on politsei olnud taoliste juhtumite menetlemisel edukas.

Aktsiisimaksu pettuste (metalliäri, kütuseäri, salasigaretid / alkohol) tulemusena saadud tulu „pesemine“.

Rahapesumeetodite osas on jätkuvalt valdavateks nn „self-laundering“ skeemid, ehk juhud, mil kuriteo toimepannud isik asub ise ka kuriteost saadud vara päritolu ja tegelikku omanikku varjama. Levinuimad meetodid on variisikute kasutamine, võltsitud ja fiktiivsete dokumentide kasutamine ja tehingute tegemine teise isiku nimelt.

Küberkuritegevuse tulemusena saadud tulu „pesemine“

Küberkuritegevuse vallas on rahapesu andmebüroo kokku puutunud täiesti uute trendidega, kus häkkerite löögi alla on sattunud rahvusvahelised saastekvoodid, interneti reklaamiklikid ja rahvusvaheliste kaugekõnede logistika. Konkreetset juhtumid ei ole veel lõplikku lahendust leidnud.

This chapter gives an overview of new money laundering schemes detected by the FIU and court judgments which entered into force in 2010.

3.1. Money laundering schemes detected by the FIU

Continuously the following trends are dominating in money laundering typologies.

Transfer of Russian roubles with unknown origin into Estonia, where the roubles are being exchanged into euros, thereafter the euros are being conveyed in cash back to Russia. Often fictitious documents are drafted for transactions in order to make the impression that the funds originate from legal economic transactions. Whereas the Financial Intelligence Unit has been dealing with this problem actively for many years already, then the schemes have become more complex. The funds are not always transferred directly into Estonia any more, but bank accounts of offshore companies registered in other EU Member States (eg. Cyprus, Latvia) are being used. Similarly, the funds exchanged in Estonia are not always conveyed directly across the border back to Russia, instead of that Latvia and Finland are being used.

Transfer of funds received as a result of frauds committed in the Internet (phishing etc) into Estonia. As a positive pattern it should be noticed, that with regard to such incidents in 2010 the prosecutor's office commenced on the basis of the FIU materials significantly more proceedings of money laundering than in previous years. The police has also been successful in proceeding such incidents.

„Laundering“ of income received as a result of excise duty frauds (metal business, fuel business, contraband cigarettes / alcohol).

Continuously the dominant trends in money laundering methods are the so called „self-laundering“ schemes, i.e. the cases when the person who has committed a criminal offence begins also to hide the origin and the beneficial owner of the assets received from the criminal offence. The most widely spread methods are use of men of straw, use of falsified and fictitious documents, and transaction making in the name of other person.

„Laundering“ of income received as a result of cyber crime

In the field of cyber crime Estonian FIU has met new schemes where criminals have used international pollution quotas, internet advertising clips and international distance speech logistics. The cases are not closed yet.

3.2. Kohtuotsused rahapesus eestis aastal 2010

2010. aastal tegi riigikohus väga olulise otsuse, sisustades rahapesu mõistet.

13.12.2010 tegi riigikohus rahapesu puudutava lahendi kohtuasjas nr 3-1-1-68-10, mis on märkimisväärne seetõttu, et lahendis sisustab kohus rahapesu mõistet. Arutuse all oli juhtum, kus isik A kasutas varguste teel saadud kriminaalset tulu, et ehitada teisele isikule (oma vanematele) kuuluvale kinnistule palksaun. Vajalikud ehitusmaterjalid ostis isik A sularaha eest samuti tasus ta tellitud tööde eest sularahas, kusjuures kuritegelikul teel saadud varal oli ehitamisel oluline osa.

Ringkonnakohus märkis oma süüdimõistvas otsuses, et palksauna püstitamise eest oma vanematele kuuluvale kinnistule muundas isik A kuritegeliku tegevuse tulemusel saadud vara eesmärgiga varjata vara ebaseaduslikku päritolu. Tegemist ei ole olukorraga, kus kuritegelikul teel saadud vara suunatakse vahetusse lõpptarbimisse, nt ostetakse tarbeesemeid.

2010. aastal tehti Eestis 13 süüdimõistvat kohtuotsust rahapesus, ühetkokku mõisteti süüdi 39 isikut

Riigikohtu kriminaalkolleegium leiab oma otsuses, et mõistes isiku A süüdi rahapesus, kohaldasid kohtud materiaaloigust ebaõigesti, ning põhjendab seisukohta alljärgnevalt, võttes lähtepunktiks rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse, mille eesmärgiks on Eesti Vabariigi rahandussüsteemi ning majandusruumi rahapesuks ja terrorismi rahastamiseks kasutamise tõkestamine.

Rahapesu on kahjustusdelikt. Kuritegelikult saadud vara raha- või majanduskäibesse toomise eesmärgiga moonutatakse konkurentsi, soodustatakse varimajandust, suurendatakse kapitali volatiilsust, destabiliseeritakse majandussüsteemi, raskendatakse rahapoliitika kujundamist, kahjustades seeläbi riigi majandus- ja finantssüsteemi usaldusväärsust. Rääkimaks mingist kuritegeliku vara kasutamisest kui rahapesust, peab subsumeeritav tegu seetõttu omama ka reaalsel potentsiaali majanduse normaalse toimimise kahjustamiseks. *Rahandus- või majandussüsteemi kui terviku toimimist ei kahjusta esmalt kuritegeliku päritoluga vara käitlemine, mille sisuks on isiklik tarbimine*

3.2. Court judgments in money laundering cases in Estonia in 2010

In 2010 the Supreme Court made a very significant decision, in which the court furnished the concept of money laundering.

On 13.12.2010 the Supreme Court made a judgment concerning money laundering in the case number 3-1-1-68-10, which is substantial due to the fact that in this judgment the court furnishes the concept of money laundering. The case discussed was a matter, where person A used proceeds of crime for building a log sauna to a real estate which belonged to another person (parents of A). The necessary construction materials person A purchased against cash, likewise he paid in cash for the works ordered, whereas the proceeds of crime had an important role in building. The district court noted in its judgment of conviction, that, by building a log sauna to a real estate which belongs to his parents, person A changed the assets obtained as criminal proceeds with the

In 2010 Estonian courts made 13 guilty verdicts in money laundering, in total 39 persons were convicted

aim to hide the illegal background of the assets. This is not the issue of a situation when the assets obtained as criminal proceeds are routed to direct final consumption, eg. means of consumption are being purchased.

The Criminal Chamber of the Supreme Court finds in its decision, that, when convicting person A in money laundering, the courts failed to implement substantial law correctly, and the chamber motivates its standpoint as provided below, based on the Money Laundering and Terrorist Financing Prevention Act, the purpose of which is to prevent the use of the monetary system and the economic area of the Republic of Estonia for money laundering and for terrorist financing.

Money laundering is a delict of damage. Bringing the assets obtained as proceeds of crime into cash flow or economic flow is deforming competition, encouraging black economy, increasing volatility of capital, destabilizing economic system, complicating formation of financial policy, and in such way damaging credibility of the economic and financial system of the state.

ja mis ei ole suunatud rahandus- või majandussüsteemi ärakasutamisele, kus puhastatakse vara esmalt selle algselt kuritegelikust taustast ja alles seejärel kasutatakse seda mis tahes legaalsel otstarbel. Teisisõnu, *kui kuritegeliku vara käitlemise viis ei kahjusta riigi rahandus- või majanduskäivet ülalkirjeldatud tunnustel, ei saa seda pidada rahapesuks ka juhul, kui vara kasutamisega kaasneb selle tegeliku päritolu varjatuks jäämine.* Samuti ei kahjusta majanduse toimimist väiksemahulised toimingud, mis iseenesest vastavad rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse § 4 lg-s 1 kirjeldatud teokoosseisule.

Seega on rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse loomisel rahapesu puhul eeskätt silmas peetud riigi rahandus- ja majandussüsteemi kaitsmist kuritegeliku varaga manipuleerimise eest, mitte igasugust kuritegelikult saadud vara kasutamist, mille käigus jääb varjatuks vara tegelik päritolu. *Rahapesu koosseisu realiseerimiseks peab vara ebaseadusliku päritolu ja selle tegeliku omaniku varjamisel olema kuritegelikul teel saadud varaga tehtavates õigustoimingutes keskne osa.* Rahapesust ei saa rääkida juhul, kui vara ebaseadusliku päritolu ja tegeliku omaniku varjamine on varaga tehtavates toimingutes üksnes kõrvaleesmärk või -tagajärg. Nii ei ole rahapesuga tegemist üldjuhul olukorras, kus kuritegelikul teel saadud vara suunatakse lihtsalt n-ö vahetusse lõpptarbimisse.

Seega, kokkuvõttes saab määratleda rahapesu koosseisu aluseks oleva õigushüve kui kõige laiemalt rahandus- ja majandussüsteemi korrapärast toimimist, konkreetset aga legaalse majandus- ja rahakäibe kindlustamist. Sellest tulenevalt võib rahapesuna KarS § 394 lg 1 tähenduses mõista niisuguseid rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse § 4 lg-s 1 kirjeldatud tegusid, millega suunatakse legaalsesse majandus- või rahakäibesse kuritegelikke vahendeid sellises mahus ja sellisel viisil, mis käivet kahjustab.

Kriminaalmenetluses on tuvastatud, et ehitust rahastas isik A, kasutades selleks kuritegelikul teel saadud raha. Puudub aga alus väita, et isikul A oli seejuures ka eesmärk raha ebaseaduslikku päritolu varjata. Raha päritolu varjamise eesmärki on kriminaalasjas põhjendatud eelkõige sellega, et kinnistu, kuhu saun ehitati, kuulub süüdistatava isale. Samas on aga kriminaalasjas tuvastatu kohaselt tegemist ka isiku A alalise elukohaga, mistõttu on loogiline, et saun ehitati just sellele kinnistule. Isik A tasus ehitusmaterjalide eest sularahas isiklikult, samuti sõlmis ta isiklikult ehitajatega kokkuleppeid ja maksis neile töötasu. Hoone joonised ja osa ehitustöid tegi isik A ise. Eelkäsitletud asjaolude pinnalt ei ole kohtu arvates võimalik kuidagi järeldada, et isiku A poolt kuritegelikul teel saadud raha kasutamisel ehituse

In order to speak about the use of some proceeds of crime as of money laundering, the subsum act must therefore have also the actual potential for damaging the normal operation of economy. *Operation of financial or economic system as a whole is not damaged by such handling of assets with initial criminal background, the nature of which is personal consumption and which is not aimed at making use of the financial or economic system, where the assets are first being cleaned from their initial criminal background and only thereafter the assets are being used for any legal purpose.* In other words, *in the case if the form of handling of the criminal assets is not damaging the financial or economic turnover of the state in the above described way, then such handling cannot be regarded as money laundering, even in the case when the use of the assets concurs with concealing their actual background.* Operation of economy is also not damaged by small-amount acts, which in itself correspond to the necessary elements of the act provided in subsection 4 (1) of the Money Laundering and Terrorist Financing Prevention Act.

Thus, upon composing the Money Laundering and Terrorist Financing Prevention Act, the money laundering issue is, above all, meant to cover the protection of the financial and economic system of the state against manipulating with criminal assets, but not just any kind of use of criminal assets, which concur with concealing of the actual background of such assets. *For the realization of the necessary elements of money laundering, the fact of hiding the illegal background and the actual owner of the assets must play the centric role in the legal actions performed with the assets obtained as proceeds of crime.* It is not possible to speak about money laundering in such case if the hiding of the illegal background and actual owner of the assets is merely an ancillary goal or consequence. Thus, in general, there is no money laundering case in the situation when assets obtained by means of crime are just routed into the so called direct final consumption.

Thus, in short, the legal right being the basis of the necessary elements of money laundering can be estimated in its widest meaning as regular operating of financial and economic system, but specifically as securing of the legal economic and cash flow. Due to that, money laundering in the meaning of subsection 394 (1) of the Penal Code is considered to be such acts described in subsection 4 (1) of the Money Laundering and Terrorist Financing Prevention Act, by which criminal means are being routed to legal economic or cash flow in such amount and in such form which damages the flow.

In the course of the criminal proceeding it

rahastamiseks oleks keskne eesmärk olnud varjata selle ebaseaduslikku päritolu. Ehitamiseks kasutatud raha ebaseadusliku päritolu varjatuks jäämine on kirjeldatud olukorras hinnatav üksnes kaasneva asjaoluna, mitte isiku A tegevuse eesmärgina. *Seetõttu asub kolleegium seisukohale, et isiku A tegu ei täida KarS §-s 394 sätestatud kuriteokoosseisu, kuna kuritegeliku päritoluga vara kasutamise viis ei kahjusta riigi rahandus- või majandussüsteemi normaalset toimimist.* Kui võrd isiku A käitumine jääb väljapoole rahapesukuriteo koosseisu kaitse-eesmärki, on tema tegu kvalifitseeritud ebaõigesti ja ta tuleb KarS § 394 lg 1 järgi õigeks mõista.

Lisaks eelnimetatud riigikohtu otsusele tegid 2010. aastal Eesti kohtud 13 süüdimõistvat kohtuotsust rahapesus, kokku mõisteti süüdi 39 isikut. Levinuimateks rahapesu eelkuritegudeks oli kelmus. Alljärgnevalt toome ära valiku tehtud kohtuotsustest. Neist esimene iseloomustab nõ tüüpilist rahapesuskeemi, kus raha kuritegeliku päritolu varjamiseks kasutavad kurjategijaid mitmeid omavahel seotud tehinguid, et muuta raha liikumise jälgimine õiguskaitseorganitele võimalikult keerukaks. Teine kohtuotsus on näiteks, kuidas kurjategijad kasutavad rahapesu toimepanemiseks liisinguettevõtteid.

Maksukuriteo tulemusena saadud vara varjamine

Märtsis mõisteti süüdi isik A, kes sai maksukuritegudele kaasaaitamise eest ligi 3,7 miljonit krooni ning kasutas rahapesu varjamiseks erinevaid skeme.

Esiteks kasutas ta aastatel 2004-2006 isikute B ja C abi (andis neile pangaparoolid ja tunnussõnad), et kanda nende ettevõtete pangakontodelt, kuhu maksukuritegude tulemusena saadud raha laekus, raha offshore ettevõtete arvele Leedu pank. Ülekannete selgitustes viidati tasaarveldusele ja kauba eest tasumisele, et pangatöötajates mitte kahtlust äratada.

Selleks, et veelgi raskendada kuriteo tulemusena saadud vara avastamist ja jälitamist, edastas isik A erinevate isikute abi kasutades vajalikud andmed Moskvast asuvatele isikutele, kelle nimesid eeluurimise käigus ei õnnestunud tuvastada. Moskvast asuvad isikud kandsid seejärel offshore firmade Leedu pank laekunud raha isiku A kontrolli all olevate ettevõtete X ja Y pangakontole. Maksekorraldustes viidati fiktiivsetele arvele ja lepingutele.

Lisaks veenis isik A mitmeid Venemaa kodanikke ja seal elavaid isikuid avama erinevates Eesti pankades arvelduskontod, kuid tegelikult

has been established, that the construction was financed by person A, who used for the construction purposes the funds obtained as proceedings of crime. Still, there is no ground to state, that person A thereat had the goal to hide the illegal background of the funds. The goal of hiding the background of the funds has been motivated in the criminal matter above all by the fact that the real estate on which the sauna was built belongs to the father of the accused person. At the same time, according to the facts established in the criminal matter, it is also the permanent residence of person A, therefore it is logical, that the sauna was built namely on this real estate. Person A paid for the construction materials in cash and in person, he also entered in person into the agreements with construction workers and paid salary to them. The drawings of the building and part of the construction works were made by person A himself. The court is on opinion, that, based on the above circumstances it cannot be concluded, that, when using the funds obtained by criminal means for financing the construction works, the centric goal of person A was to conceal their illegal background. The fact, that the illegal background of the funds used for construction works was concealed, can in this described situation be assessed only as a concurrent aspect, but not as a goal of person A. *Therefore the panel takes the stand, that the act of person A does not constitute the necessary elements of the criminal offence stipulated in section 394 of the Penal Code, as the form of the use of the assets with criminal background does not damage the normal operation of the financial or economic system of the state.* Whereas the behaviour of person A is outside the protective purpose of the necessary elements of a money laundering crime, then his act has been improperly qualified and he must be acquitted according to subsection 394 (1) of the Penal Code.

In addition to the above decision of the Supreme Court, in 2010 Estonian courts made 13 guilty verdicts in money laundering, in total 39 persons were convicted. The dominant predicate offence of money laundering was fraud. Following is a selection of judgments made. The first one characterizes the so called typical money laundering scheme, where the criminals are using several connected transactions for hiding the criminal background, in order to make the monitoring of the movements of the funds as difficult for the law enforcement authorities as possible. The second judgment is an example of how the criminals are using leasing companies for money laundering.

olid kontod isiku A kontrolli all, kuna tema käes olid arvelduskontodega seotud pangakaardid, -dokumendid, internetipanga kasutajatunnused ja PIN-kalkulaatorid. Seejärel kandsid isikud A, B ja C ettevõtete X ja Y arveldusarvetelt raha edasi Venemaa kodanike ja seal asuvate isikute avatud pangakontodele, mida tegelikkuses kontrollis isik A. Ülekannetes viidati fiktiivsetele krediitilepingutele, ehitusteenuste osutamisele, disaini- ja projekteerimisteenuste osutamisele või kinnisvara ostmisele. Selle raha lasi isik A variisikutel D, E ja F sularahaautomaatidest välja võtta.

Kohus otsustas, et isik A pani toime rahapesu suures ulatuses, so kuriteo tulemusena või sellises teos osalemise eest saadud vara muundamise ja varaga tehingute või toimingute sooritamise, mille eesmärk või tagajärg oli selle vara tegeliku omaniku ning selle ebaseadusliku päritolu varjamine. Kuriteo eest mõistis kohus isikule A 3 aastat ja 5 kuud vangistust. Lisaks konfiskeeriti rahapesu objektiks olevad eeluurimise käigus arestitud varad koguväärtuses 2,94 miljonit krooni.

Liisingu- ja kütusemüügipettuse tulemusena saadud raha pesemine

Aprillis 2010 mõisteti mitu isikut süüdi kelmuses ja rahapesus. Skeem oli järgmine.

Isikud A ja B värbasid 2008. aasta alguses ettevõtte X variomanikuks ja –juhatajaks ning allkirjaõiguslikuks isikuks isiku C ning said isikult C enda valgusesse ettevõtte X pangakaardid ja internetipanga koodid. Seejärel esitasid isikud A, B, C ja D ettevõtte X nimel Eesti liisingettevõttele taotluse, et liisinguandja omandaks ettevõtelt X roomikekskavaatori ja annaks selle tasu eest ettevõttele X kasutada. Seda tehes teadsid kurjategijad, et liisitatav ekskavaator ei kuulu tegelikult ettevõttele X, vaid hoopis ettevõttele Y ning ettevõttele X ei olnud õigust roomikekskavaatorit käsutada. 2008. aasta veebruaris sõlmis isik C teiste kurjategijate teadmisel liisinguettevõttega müügilepingu roomikekskavaatori müügiks ning liisingulepingu roomikekskavaatori liisimiseks. Seejuures pettuse eseme – ekskavaatori – ostis interneti teel välja isik D. Liisinguettevõtte maksis ettevõtte X arveldusarvele ligi 1,5 miljonit krooni, mille kurjategijad omastasid.

Analoogilist skeemi kasutades sõlmisid mehed isikuid E ja F kaasates teiste liisinguettevõtete samasugused lepingud teiste roomikekskavaatorite müügiks ja tagasiliisimiseks, mis tegelikult ei kuulunud ettevõtetele, kelle nimel lepingud sõlmiti. Lepingute tulemusena maksisid liisinguettevõtted kurjategijate kontrolli all olevatele ettevõtetele kokku 3,4 miljonit krooni.

Lisaks panid isik A ja D toime pettuse. Esinedes ettevõtte Y müügimehena, tegid nad ühe kütusefirma juhatuse liikmele ettepaneku osta et-

Concealing of assets obtained from tax crime

In March person A was convicted, who had obtained nearly EEK 3,7 million by accomplice to tax crimes and who used different schemes for concealing the money laundering.

First, he used in 2004-2006 the assistance of persons B and C (gave to them banking paroles and passwords), in order to transfer the funds from the accounts, where the funds obtained by tax crimes arrived, to the accounts of offshore companies in Lithuanian bank. The explanations of the transfers referred to set-off and payment for goods, so that the bank officials would have no suspicion.

In order to make the detection and the tracing of the assets obtained as proceeds of crime more difficult, person A forwarded, with the assistance of several persons, the necessary data to persons located in Moscow, whose names it was not possible to establish in the pre-trial investigation. Thereafter the persons located in Moscow transferred the funds, which arrived to the accounts of the offshore companies in Lithuanian bank, to the bank accounts of companies X and Y, which are under control of person A. The payment orders referred to fictitious invoices and contracts.

In addition, person A persuaded several citizens of Russia and persons residing in this country to open bank accounts in different Estonian banks, but actually the accounts were controlled by person A, as he was holding the bank cards, bank documents, Internet banking user features and PIN calculators connected to these bank accounts. After that persons A, B and C transferred from the bank accounts of companies X and Y the funds onward to the bank accounts opened by the citizens of Russia and persons residing there, which were actually controlled by person A. The transmissions referred to fictitious credit contracts, provision of construction services, provision of design and planning services or purchase of real estate. Person A made the men of straw D, E and F to withdraw these funds from ATMs.

The court decided, that *person A committed money laundering on a large scale basis, which means transformation of assets obtained as a result of criminal offence or for participation in such act, and performance of transactions or actions with such assets, which was aimed at or which resulted in concealing of actual owner of such assets and the illegal background of the assets. For committing the named criminal offence the court imposed on person A imprisonment of 3 years and 5 months.* In addition, the assets which were seized in the course of the pre-trial investigation as the object of money laundering were confiscated in total amount of EEK 2,94 million.

tevõttelt Y 70 000 liitrit diislikütust kogusummas 735 000 krooni. Pärast põhimõttelise kokkuleppe sõlmist edastasid kurjategijad kütusefirmale tasumiseks arve, mille viimane ka tasus, kuid lubatud kütust ta ei saanud.

Selleks, et varjata ja hoida saladuses liisingupeetuse teel saadud raha ebaseaduslikku päritolu, kandsid kurjategijad raha valuutavahetusettevõtte arvele, isikud C, E ja F võtsid selle välja ning andsid edasi isikutele A, B ja D. Kütusemäägi peetuse teel saadud raha võtsid kurjategijad osaliselt välja samasugust skeemi kasutades ning osaliselt sularahana sularahaautomaadist, kasutades skeemi keerukamaks muutmiseks vahetehingut, st kandes kuriteo tulemusena saadud raha ettevõtte Z kontole, mis oli samuti kurjategijate kontrolli all. *Kõik isikud mõisteti süüdi rahapesus ning neile mõisteti rahapesu eest karistuseks vangistused kahest nelja aastani.*

Laundering money obtained from leasing fraud and fuel sale fraud

In April 2010 several persons were convicted in fraud and money laundering.

Persons A and B hired in the beginning of 2008 person C to become a counterfeit owner and director of company X, and received from person C to their possession the bank cards and Internet banking codes of company X. Thereafter persons A, B, C and D submitted in the name of company X an application to an Estonian leasing company, asking the lessor to obtain from company X a crawl shovel and to grant its use to company X for a consideration. When making such an action, the criminals were aware that the leased crawl shovel did not actually belong to company X, but that it belonged to company Y and company X had no right to dispose of the crawl shovel. In February 2008 person C entered, with awareness of the other criminals, into a sales contract with the leasing company for sale of the crawl shovel and a leasing contract for lease of the crawl shovel. At that the object of the fraud – the crawl shovel – was searched from the internet by person D. The leasing company transferred to the bank account of company X nearly EEK 1,5 million, which funds the criminals obtained.

By using the analogous scheme these men entered, engaging persons E and F, into similar contracts with other leasing companies for sale and lease back of other crawl shovels which actually did not belong to the companies on whose name the contracts were entered into. As a result of such contracts the leasing companies paid to the companies controlled by the criminals in total amount EEK 3,4 million.

In addition, persons A and D committed a fraud. Acting as salesmen of company Y they made a proposal to a management board member of one fuel company to purchase from company Y 70,000 litres of diesel fuel in total sum of EEK 735,000. After entering into an agreement in principle the criminals presented to the fuel company an invoice, which was paid by the latter, but it did not receive the promised fuel.

For the purpose of concealing and keeping the illegal background of the funds obtained from leasing fraud in secret, the criminals transferred the funds to the account of currency exchange company, persons C, E and F withdrew the funds and delivered the funds to persons A, B and D. The funds obtained from fuel sale fraud the criminals withdrew partially by using the similar scheme and partially from ATM, using an intermediate transaction for making the scheme more complex, i.e. transferring the funds obtained from criminal offense to the bank account of company Z, which was also controlled by the criminals.

All the named persons were convicted in money laundering and imposed for money laundering with imprisonments from two to four years.

4. ETTEVAATAVALT AASTASSE 2011

4. A LOOK INTO 2011

2011. aasta alguse märksõnaks on uue valuuta – euro – käibelevõtmine, mis mõjutab kahtlemata ka rahapesu andmebüroo tööd.

Järelevalve valdkonnas jätkab rahapesu andmebüroo riskipõhist lähenemist. Kohapealsete kontrollide arv jääb 2011. aastal eeldatavasti 50 piirsesse. Küll aga keskendutakse, nagu ka 2010. aastal, rohkem analüüsile ning eelkõige prioriteetsetele rahapesu valdkondadele nagu välisriikidest pärinevatele kahtlase päritoluga rahavoogudele, suuremahulistele maksupettustega seotud rahapesujuhtumitele ning loomulikult organiseeritud ja muu raske kuritegevusega seotud kahtlastele tehingutele.

Samuti on plaanis korraldada rahapesualaseid koolitusi politseiprefektuuride ning Maksu- ja Tolliameti töötajatele ning erasektori esindajatele.

Juba 2010. aastal alustati rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse muudatuste ettevalmistamist, mille eesmärk on täiendada seadust, lähtudes selle praktilise rakendamise käigus üleskerkinud probleemidest.

The keyword for the beginning of 2011 is the introduction of new currency – euro, which will undoubtedly have an impact on the work of the FIU.

In the supervision field the FIU will continue the risk-based approach. The number of on-site inspections will remain in 2011 presumably within 50 inspections. Still, as it was also in 2010, the FIU will be focused more on analysis and, above all, on such senior spheres of money laundering as cash flows with suspicious background which arrive from foreign countries, large scale money laundering cases related to tax fraud, and, naturally, suspicious transactions related to organised and other serious crime.

The FIU is also planning to organize training seminars on money laundering for employees of the police prefectures and the Tax and Customs Board and also for representatives of private sector.

Already in 2010 the preparations for amendments to the Money Laundering and Terrorist Financing Prevention Act started, the purpose of which is to supplement the Act on the basis of the problems which have arisen in the course of implementing the Act in practice.